

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra nederlandistiky

ANALÝZA OBCHODU A IMPORTNÍCH A EXPORTNÍCH VZTAHŮ MEZI
NIZOZEMSKEM A ČESKOU REPUBLIKOU

**ANALYSE VAN HANDEL EN EXPORT- EN IMPORTBETREKKINGEN
TUSSEN NEDERLAND EN DE TSJECHISCHE REPUBLIEK**

Magisterská diplomová práce

Nizozemská filologie

Autor: Bc. Aneta Bittnerová

Vedoucí práce: Drs. Bas Hamers, M.A.

Olomouc 2017

Prohlašuji, že jsem svou magisterskou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Olomouci dne.....

Podpis.....

Na tomto místě bych chtěla upřímně poděkovat vedoucímu své práce Drs. Basu Hamersovi, M.A., za jeho pomoc, vedení a především podporu, trpělivost a ochotu.

Op deze plaats wil ik graag mijn dank betuigen aan mijn begeleider Drs. Bas Hamers, M.A. voor zijn hulp, begeleiding en vooral voor zijn steun, geduld en bereidwilligheid.

“Ships are my arrows, the sea my bow, the world my target.”

Robert Thier, *Storm and Silence*

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	7
1 Handel	9
1.1 Buitenlandse handel	9
1.1.1 Vormen van buitenlandse handel	10
1.1.2 Theorieën van buitenlandse handel en de gevolgen ervan	12
1.1.3 Functie en belang van buitenlandse handel	15
2 Nederland	17
2.2 Algemene kenmerken van de Nederlandse economie	17
2.3 Zakelijke omgeving in Nederland	21
2.3.1 Voorwaarden voor importeurs	21
2.3.2 Bescherming van de binnenlandse markt	22
2.3.3 Risico's van de Nederlandse markt	22
2.3.4 Lokale gewoonten in de zakelijke omgeving	22
2.4 Buitenlandse handel van Nederland	23
2.4.1 Huidige situatie	24
2.4.2 Samenstelling van de Nederlandse uitvoer en invoer	25
2.4.3 Territoriale analyse van de buitenlandse handel van Nederland	27
3 De Tsjechische Republiek	29
3.1 Algemene kenmerken van de economie	29
3.2 Zakelijke omgeving in Tsjechië	33
3.2.1 Voorwaarden voor de importeurs	33
3.2.2 Bescherming van de binnenlandse markt	34
3.2.3 Risico's van de Tsjechische markt	34
3.2.4 Lokale gewoonten in de zakelijke omgeving	34
3.3 Buitenlandse handel van Tsjechië	35
3.3.1 Huidige situatie	36
3.3.2 Samenstelling van de Tsjechische uitvoer en invoer	37
3.3.3 Territoriale analyse van de buitenlandse handel van Tsjechië	39
4 Analyse van export- en importbetrekkingen tussen Nederland en Tsjechië	41
4.1 Geschiedenis van handelsbetrekkingen	41
4.2 Vergelijking van de buitenlandse handel	42
4.3 Huidige handelsbetrekkingen	42
4.3.1 Handelsbetrekkingen sinds 2001	43
4.3.2 Handel in diensten	44

4.3.3 Invloed van de toetreding tot de EU op de wederzijdse handel	45
4.4 Analyse van de structuur van goederen	45
4.4.1 Nederlandse uitvoer naar Tsjechië.....	45
4.4.2 Tsjechische uitvoer naar Nederland.....	50
4.4.3 Samenvatting	54
5 Prognose van de handelsbetrekkingen tussen Nederland en Tsjechië.....	56
5.1 Nieuwe mogelijkheden voor de onderlinge handel en andere economische samenwerking	58
5.2 Duitsland en China als de grootste concurrenten	59
Resumé in het Tsjechisch.....	65
Resumé in het Engels	66
Lijst van bronnen.....	67
Lijst van grafieken en tabellen	73
Bijlage: SITC verdeling	74
Anotace.....	76

Inleiding

“Handel is een van de belangrijkste begrippen uit de geschiedenis. Door middel van handel kwamen verschillende mensen en culturen met elkaar in contact en groeide hun welvaart.”¹

Nederland is al eeuwenlang een vooraanstaand handelsland. Door de eeuwen heen is dit relatief klein Noord-Europees land één van de leidende handelsnaties ter wereld geweest. Nederlanders hadden scheepvaartroutes gevestigd die de deur naar onze hedendaagse wereldeconomie hebben geopend. Vandaag wordt de Nederlandse economie nog steeds door de buitenlandse handel gedreven. *“De waarde van de Nederlandse import en export bedraagt ongeveer de helft van het bruto binnenlands product. Verder is meer dan een kwart van de beroepsbevolking werkzaam in handelsactiviteiten.”²* Iemand zou kunnen zeggen dat “handel” door het Nederlandse DNA stroomt.

Tsjechië kan echter niet als een handelsnatie worden gezien. Toch heeft ook Tsjechië enkele voordelen op het handelsgebied. Het land heeft een strategische geografische ligging, goede infrastructuur, aantrekkelijke belastingvoorwaarden (inclusief belangrijke bilaterale internationale overeenkomsten) en goed geschoolde arbeidskrachten. De handel tussen Nederland en Tsjechië lijkt van geen significant potentieel te hebben, maar dit is volgens mij niet het geval. In deze scriptie zal ik een analyse uitvoeren en zo mijn vooronderstelling proberen te bewijzen.

In het eerste hoofdstuk wordt er over de handel in het algemeen geschreven. Eerst zal er kort uitgelegd worden wat handel en buitenlandse handel precies is, gevolgd door een korte beschrijving van de theorieën van buitenlandse handel. Dit hoofdstuk laat verder de functie en het belang van de buitenlandse handel zien. Als de bronnen voor de theoretische basis worden economische publicaties gebruikt.

---

¹ IsGeschiedenis.nl. *Handelsroutes*[online]. [cit. 2017-01-01]. URL: <http://www.isgeschiedenis.nl/handelsroutes/>

² Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid. *Nederland handelsland: het perspectief van de transactiekosten* [online]. [cit. 2017-01-02]. URL: <https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2003/01/30/nederland-handelsland-het-perspectief-van-de-transactiekosten>

In het tweede hoofdstuk wordt met Nederland kennisgemaakt. Eerst wordt er op de algemene kenmerken van de Nederlandse economie ingegaan. Dit helpt om beter de samenstelling van de uitvoer en invoer te begrijpen. Verder wordt de zakelijke omgeving in het land in kaart gebracht. Dan komt de analyse van de Nederlandse buitenlandse handel aan de orde. Ten eerste wordt de geschiedenis ervan besproken, gevolgd door een schets van de huidige situatie. Daarna wordt de samenstelling van de Nederlandse invoer en uitvoer geanalyseerd. Tot slot komt de territoriale analyse van de Nederlandse buitenlandse handel aan bod. Het derde hoofdstuk bespreekt parallel Tsjechië.

In het vierde hoofdstuk wordt de analyse van de wederzijdse handel uitgevoerd. Ook hier wordt aan het begin de geschiedenis kort besproken. Daarna komt de vergelijking van de buitenlandse handelsaanbod. Het andere onderzochte onderwerp is de onderlinge handel in diensten. Verder wordt de mogelijke invloed van de toetreding tot de EU op de handel besproken. Vervolgens komt de structuuranalyse van geëxporteerde goederen tussen beide landen aan de orde. Mijn stelling is dat de tuinbouw- en landbouwproducten het grootste volume van de Nederlandse export naar Tsjechië vormen. In het geval van Tsjechië veronderstel ik dat de producten van de machinebouw het vaakst door Tsjechië naar Nederland worden geëxporteerd. Deze verwachtingen wil ik door de analyse van exportartikelen ondersteunen of logenstraffen. Speciale aandacht zal dus aan de meest voorkomende exportproducten tussen beide landen besteed worden. Tenslotte zal er een beknopte samenvatting gegeven worden.

In het laatste hoofdstuk zal er een mogelijke toekomstige ontwikkeling van de handelsrelaties tussen beide landen besproken worden.

1 Handel

Er is een Chinese spreuk die zegt: "Het is gemakkelijk om een bedrijf te vestigen, maar het is een kunst om het open te houden." Vóór het bestaan van geld was de wereld bij het verkrijgen van een dienst of object afhankelijk van ruil. Met andere woorden, een systeem van handel bekend als het ruilhandelssysteem. Deze methode van handel ontstond op het moment dat de communicatie zich ontwikkelde, zo ver terug als de prehistorische tijden. De geschiedenis van de handel vanaf Assyrische handelaars in de 19^e eeuw v.C. tot de huidige multinationals is lang en opmerkelijk. De geschiedenis van handel is in veel opzichten eigenlijk de geschiedenis van de menselijke samenleving en beschaving.

Door de eeuwen heen heeft de handel zich van de meest primitieve tot zeer gecompliceerde commerciële activiteiten ontwikkeld. Nu is het in de fase waarin wij ons een dag zonder handel nauwelijks kunnen voorstellen. Of het nu gaat om algemene, alledaagse handelingen als boodschappen of miljardentransacties op de wereldmarkt.

De algemene definitie van handel luidt als volgt: *het ruilen van producten voor andere producten of voor geld.*³ Handel is in het algemeen de uitwisseling van goederen of diensten tussen individuen, hetzij rechtstreeks of via geld. Handel kan verder in binnen- en buitenlandse handel worden onderverdeeld.

Nu het fundamentele begrip van handel is geschetst, is het zaak de buitenlandse handel, zijn vormen en functie te bepalen.

1.1 Buitenlandse handel

Voor een soepele en progressieve werking van de wereldeconomie is de belangrijkste vorm de buitenlandse handel. Zoals de naam al doet vermoeden, is het een vorm van handel waarbij goederen of diensten tussen verschillende landen over de landsgrenzen heen worden uitgewisseld. Buitenlandse handel is eigenlijk een resultaat van verschillen tussen landen en hun bronnen en technologie.

---

³ Nederlandse encyclopedie [online]. 2017 [cit. 2017-01-03]. URL: <http://www.encyclo.nl/begrip/handel>

Buitenlandse handel is de oudste vorm van internationale betrekkingen, die gelijktijdig met de overzeese reizen snel is begonnen te groeien. Na verloop van tijd werd de handel verder veranderd, verdiept en gediversifieerd. De grootste veranderingen, kwantitatieve (volume van de internationale handel) en kwalitatieve (structuur van de handel), zijn in de periode na de Tweede Wereldoorlog begonnen.⁴ Vandaag, met de vervaging van nationale grenzen en de toenemende globalisering van de wereldeconomie, kunnen wij misschien zeggen dat het belang van deze vorm van handel steeds groeit. Er is ook een geloof als gevolg van de neoliberalistische klassieke theorie, die zegt dat de landen die met elkaar handelen, geen oorlog met elkaar voeren omdat de eventuele economische verliezen te hoog zouden zijn.⁵ We kunnen daarom zeggen dat de buitenlandse handel niet alleen een economische dimensie heeft, maar ook een sociale.

In de buitenlandse handel is er verder sprake van een internationaal element dat op twee manieren kan worden gedefinieerd. Ten eerste bestaat er een **grensoverschrijdend concept**, dat wordt beschouwd als internationale handel waarbij een stroom van goederen en diensten over de grenzen van een land heen gaan, ongeacht de nationaliteit van de verkoper en de koper. Ten tweede is er een **nationaal concept**, dat de buitenlandse handel ziet als de uitwisseling van goederen en diensten tussen ingezetenen en niet-ingezetenen van een bepaalde economie.

1.1.1 Vormen van buitenlandse handel

Buitenlandse handel heeft een lange evolutie ondergegaan en daardoor werden er continu verschillende vormen ontwikkeld. Onder de traditionele vormen van buitenlandse handel worden begrepen:

- export/uitvoer – een soort uitwisseling wanneer er sprake is van een overgang van goederen en diensten van de binnenlandse economie naar een buitenlandse;
- import/invoer – bij deze uitwisseling worden goederen uit het buitenland naar een binnenlandse economie overgebracht;

---

⁴ BENEŠ, V. a kol.: *Zahraniční obchod*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2004, s. 25. ISBN 80-247-0558-3.

⁵ EICHLER, J.: *Mezinárodní bezpečnost v době globalizace*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7376-540-0. s. 18

- wederuitvoer – is de derde traditionele vorm van de buitenlandse handel, die import en export combineert, goederen worden de binnenlandse economie binnengebracht met het doel van latere uitvoer;
- wederinvoer – analoog aan een combinatie van export en import, de binnenlandse goederen worden naar het buitenland geëxporteerd en dan terug in de binnenlandse economie geïmporteerd.

Uitvoer en invoer van goederen kunnen worden geanalyseerd vanuit het territoriale en goederenooipunt. Dit geeft een inzicht in de geografisch-territoriale structuur van de invoer en uitvoer en goederenstromen van een land.

Om verder de uitvoer en invoer dieper te analyseren, zijn goederen volgens SITC⁶ in 10 secties onder te verdelen. *“De Standaardclassificatie voor de internationale handel, afgekort as SITC (Standard international trade classification), is een productclassificatie van de Verenigde Naties die gebruikt wordt voor de statistieken van de internationale handel (de waarden en volumes van de export en import van goederen), om een internationale vergelijking van grondstoffen en afgewerkte producten mogelijk te maken.*

De groeperingen van de SITC weerspiegelen:

- *de productiematerialen;*
- *het verwerkingsstadium;*
- *marktpraktijken en het gebruik van de producten;*
- *het belang van de goederen in de wereldhandel;*
- *technologische veranderingen“⁷*

De hoofdcategorieën zijn:⁸

- voeding en levende dieren
- dranken en tabak
- grondstoffen
- minerale brandstoffen
- chemicaliën
- fabrikaten, hoofdzakelijk gerangschikt volgens de grondstoffen
- machines en vervoermaterieel

---

⁶ De afkorting staat voor de term Standard international trade classification.

⁷ Eurostat Statistics Explained. *Standaardclassificatie voor de internationale handel (SITC)* [online]. 2013 [cit. 2017-01-04] URL: [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Standard_international_trade_classification_\(SITC\)/nl](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Standard_international_trade_classification_(SITC)/nl)

⁸ Nadere verdeling is in de bijlage te vinden.

- diverse gefabriceerde goederen
- goederen en transacties niet elders in de SITC ingedeeld

1.1.2 Theorieën van buitenlandse handel en de gevolgen ervan

Uitvoer en invoer als vormen van internationale handel ondergingen tijdens de ontwikkeling ervan veel veranderingen, vooral als gevolg van frequente wijzigingen door de geschiedenis heen en door veranderende economische benaderingen. Vanaf de tweede helft van de 18^e eeuw begonnen voor het eerst liberale standpunten doorgezet te worden, die het idee van de vrije handel ondersteunden. In de daaropvolgende jaren werd deze stroming meerdere keren verweven met verschillende restrictieve maatregelen, die vooral in perioden van crisis en oorlog een beschermende functie van de binnenlandse markt hadden. De controle over het gebruik van deze protectionistische instrumenten werd echter bereikt door de afsluiting van de GATT-overeenkomst in 1947 en de daaropvolgende oprichting van de WTO (World Trade Organisation) in 1995.

1.1.2.1 Liberalisme⁹

Liberalisme, toegepast in de internationale handel, leidt tot de opheffing van prikkels voor wederzijdse handel en tot de eliminatie van staatsinterventies in dit gebied. Zelfs binnen het liberalisme ontstonden verschillende theorieën van de internationale handel, die in de loop der jaren zijn geëvolueerd in een poging om de tekortkomingen te verbeteren die vooral door onrealistische vereenvoudigende veronderstellingen werden veroorzaakt. Het gaat hierbij om klassieke, neoklassieke en standaard handelstheorieën.

Een van de belangrijkste vertegenwoordigers van de klassieke theorie is de econoom Adam Smith.¹⁰ In zijn boek *The Wealth of Nations* uit 1762 heeft hij de theorie van de absolute voordelen uitgelegd. Volgens deze theorie brengt de internationale handel voor alle betrokken landen alleen voordelen met zich mee. Volgens dit model moet ieder land zich concentreren op de productie en uitvoer van goederen die het land goedkoop kan produceren en dankzij welke het land dus een absoluut voordeel heeft. De theorie

---

⁹ NEUMANN, P., ŤAMBERSKÝ, P., JIRÁNKOVÁ, M. *Mezinárodní ekonomie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3276-3. S. 17-34.

¹⁰ Hij wordt beschouwd als één van de grondleggers van het klassieke liberalisme. Hij was van mening dat het nastreven van het eigen individuele belang ook in het grootste maatschappelijk belang zou resulteren. Bron: https://nl.wikipedia.org/wiki/Adam_Smith

houdt echter rekening met het bestaan van slechts één productiefactor, namelijk arbeid. De theorie beoordeelt de productiekosten op basis van de arbeidsintensiteit. Een andere vereenvoudiging van de omstandigheden zijn perfecte concurrentie op de markt en de afwezigheid van transportkosten. De theorie van de comparatieve voordelen van David Ricardo vult deze theorie aan met een situatie waarin een land niet in staat is om alle producten goedkoop te produceren en daarom geen absoluut voordeel heeft. “*Volgens Ricardo’s theorie kan een land altijd voordeel plukken uit specialisatie, ook als dit land in staat zou zijn om alle producten efficiënter te produceren dan een ander land. Ook in dat geval is een land toch beter af zich te specialiseren in die producten, waar men het beste in is en daarin handel te drijven met andere landen.*”¹¹

De neoklassieke theorie van de internationale handel is voornamelijk gebaseerd op het Heckscher-Ohlinmodel. Beide economen werkten met begrippen als relatieve overvloed¹² en schaarste van productiefactoren¹³. In tegenstelling tot de klassieke theorieën bevat de theorie ook een andere productiefactor, namelijk het kapitaal.

Tadeusz Rybczynski bouwde op de theorieën van Eli Hecksher en Bertil Ohlin zijn eigen theorie. Deze theorie beschrijft een situatie waarin de productiefactoren plotseling kunnen veranderen en zo de relatieve overvloed in schaarste kan veranderen. De reden daarvan kan een natuurramp of nieuwe of grotere winning van een bepaalde grondstof zijn. Een concreet voorbeeld hiervan is de heroriëntatie van de economie in Nederland na het begin van winning van olie en aardgas.

Elk land moet zich daarom op de productie van producten richten waarvan de productiefactor in het land relatief overvloedig is. De voldoende hoeveelheid van betreffende productiefactor zorgt voor lagere kosten en dus voor goedkopere eindproducten.

---

¹¹ Digischool. *David Ricardo* [online]. [cit. 2017-01-04] URL:

<http://wp.digischool.nl/economie/oefenen/bekende-economen/david-ricardo/>

¹² Relatieve overvloed is een meting van hoe vaak een element in vergelijking met alle andere elementen komt voor. Bron: <http://www.internetdict.com/nl/answers/what-is-relative-abundance.html>

¹³ Er is sprake van schaarste als er productiemiddelen moeten worden opgeofferd om het product voort te brengen. Schaarste ontstaat doordat we aan de ene kant oneindig veel behoeften hebben, maar slechts een beperkte hoeveelheid productiemiddelen om in die behoeften te voorzien.

Bron: <https://www.economielokaal.nl/schaarste-1/>

1.1.2.2 Protectionisme¹⁴

De tweede manier van het internationale handelsbeleid vormt het protectionisme. Een typisch kenmerk daarvan is de poging om de binnenlandse economie tegen invloeden uit het buitenland te beschermen. De theoretische onderbouwing van dit handelsbeleid wordt gevormd door het mercantilisme. Volgens deze theorie is de internationale handel alleen gunstig voor het land dat goederen exporteert.

Eén van de redenen die de regering van een land tot de instelling van protectionistische maatregelen kan aanzetten, is om de binnenlandse industrie te beschermen. Een andere reden kan de inspanning zijn om de productie en werkgelegenheid in een bepaalde sector te behouden. In extreme gevallen kan het zelfs gaan om inspanningen om de totale onafhankelijkheid van de buitenwereld te bereiken, de zogenoemde autarkie.

Bij alle protectionistische maatregelen moet men echter ook goed nadenken over mogelijke nadelige gevolgen. In de meeste gevallen hebben zulke maatregelen een negatieve invloed op het importerende land dat zich door de invoering van tegenmaatregelen kan verdedigen. Het eindresultaat is dan de verslechtering van de uitgangssituatie en slechte betrekkingen met andere landen. In het verleden werd namelijk herhaaldelijk aangetoond dat landen die met elkaar handelen, goede relaties onderhouden en proberen militaire conflicten te voorkomen. Een voorbeeld daarvan is het proces van economische integratie in Europa na de Tweede Wereldoorlog. Een ander negatief gevolg is het verlies van markten waar producten van binnenlandse bedrijven verkocht kunnen worden. Dit heeft vervolgens een negatieve invloed op de economische groei van een land. Bovendien heeft de meerderheid van deze maatregelen slechts een kortdurend effect en als ze niet op tijd beëindigd worden, kan dit leiden tot een langdurige vermindering van het concurrentievermogen. Verder worden de sectoren die aan invloeden vanuit het buitenland zijn blootgesteld gedwongen om de technologische vooruitgang te behouden. Als een sector te lang wordt beschermd, daalt de motivatie om iets te verbeteren, omdat er geen innovatie nodig is. Hierdoor wordt de productie in een groot aantal gevallen ineffectief. Onvoldoende aanbod en hogere prijzen kunnen verder tot de ontwikkeling van illegale handel leiden. Anderzijds moet worden opgemerkt dat hoge specialisatie leidt tot afhankelijkheid van buitenlandse markten en daarmee snellere verspreiding van potentiële crises. Dit brengt ook bredere negatieve gevolgen met zich mee.

---

¹⁴ NEUMANN, P., ŤAMBERSKÝ, P., JIRÁNKOVÁ, M. *Mezinárodní ekonomie*, s. 14-15.

1.1.3 Functie en belang van buitenlandse handel

Buitenlandse handel is een integraal onderdeel van de ontwikkeling van nationale economieën en het belang ervan neemt toe met verhoogde niveaus van globalisering en internationalisering. Aan het eind van de jaren negentig was het tempo van de groei van de internationale handelstransacties voor het eerst hoger dan de groei van de handel binnen afzonderlijke staten.¹⁵ Dit was vooral mogelijk dankzij de bijzonder grote technologische hausse van de vorige eeuw, samen met de liberalisering van de internationale handel. Dit alles brengt natuurlijk het ontstaan van wereldwijde concurrentie met zich mee. Het succes op de wereldwijde markt is verder een objectieve maatstaf geworden voor het bepalen van het concurrentievermogen van een land.

Ondanks het feit dat elk land verschillende vooronderstellingen voor de deelname aan de internationale arbeidsverdeling heeft (d.w.z. verschillende samenstelling van productiefactoren, economische ontwikkeling en het niveau van integratie in de wereldeconomie), is het mogelijk om algemene functies van de buitenlandse handel te definiëren. De meest genoemde functie van de internationale handel is de **functie van transformatie**, die uit het vaststellen van het interne economische evenwicht van het land bestaat. Dankzij de buitenlandse handel kan een bepaald land de beperkingen van de nationale economie overwinnen. Een voorbeeld van een mogelijke beperking is een tekort aan structuur van binnenlandse middelen en bronnen.

Dit is een gemeenschappelijk probleem van kleine economieën. Door de invoer van bepaalde producten of grondstoffen worden de productiemogelijkheden en productiedifferentiatie uitgebreid. Hierdoor kan de binnenlandse economie in hogere mate voldoen aan de behoeften en de beperkingen van de productiemogelijkheden van de economie overwinnen. Internationale handel breidt dus de kansen van een land uit.

Als een meer ontwikkeld type van de transformationele functie wordt **de transmissie-functie** beschouwd. Dit is het proces van het verkrijgen van de “best practices” van buitenlandse economieën. Dit gebeurt door middel van de overdracht van informatie, kennis, incentives en goede praktijken uit landen waarmee het bepaalde land handel drijft.

Verder is er sprake van de **groeïende functie** die de mate van specialisatie van een land aangeeft. Dit betekent dat een land in de productie van goederen is

---

¹⁵ ČERNOHLÁVKOVÁ, E., PLCHOVÁ, B. a kol.: Zahraniční obchod. Praha: Bankovní institut, a.s., 2005, 3. vydání, s. 9. ISBN 80-7265-074-2.

gespecialiseerd die in staat zijn op buitenlandse markten te concurreren. Deze profilering in de productie in gebieden waar het land een comparatief voordeel heeft, leidt tot arbeidsbesparingen. Zo kunnen goederen van het land op de wereldmarkten relatief goedkoop verkocht worden. Gelijktijdig kan het land bepaalde soorten producten kopen die relatief duur om te produceren zouden zijn in de binnenlandse economie. Volgens deze theorie vergroot de internationale handel de consumptie in de binnenlandse economie, maar ook in de wereldeconomie als geheel.¹⁶

Buitenlandse handel is echter niet alleen gunstig voor de mondiale en nationale economie als geheel. Theoretisch brengt het voordelen voor alle actoren van de economie met zich mee. Voor consumenten is het een mogelijkheid om een breder scala van behoeftes te bevredigen, vaak voor een lagere prijs. Bedrijven willen overeenkomstig met de economische theorie de winst maximaliseren. In dit verband kunnen producenten dankzij buitenlandse handel de kosten verminderen door goedkopere import van bronnen en door naar nieuwe markten te expanderen als de binnenlandse vraag is verzadigd. Ook een staat heeft belangen bij de buitenlandse handel. Het doel is om zowel intern als extern het evenwicht van het land te handhaven. Aangezien de buitenlandse handel invloed op de betalingsbalans heeft, streeft de overheid naar het uitvoeren van het handelsbeleid dat zal leiden tot de verwezenlijking van gestelde doelen. Naast de externe balans heeft buitenlandse handel ook een indirect effect op het interne economische evenwicht. Het verhogen van de export betekent een groter productievolume. Het resultaat daarvan is de daling van de werkloosheid in een land.

Naast positieve gevolgen van buitenlandse handel is er ook sprake van mogelijke nadelen. Deze nadelen treffen vooral ontwikkelingslanden. Bijvoorbeeld een situatie waarin buitenlandse handel een beletsel voor de groei van de nationale economie wordt. Zo kan buitenlandse handel een achterblijvende binnenlandse economie veroorzaken of kan het tot een buitensporige specialisatie leiden die dan tot hoge mate van afhankelijkheid van de invoer leidt.

---

¹⁶ LCHOVÁ, B., JIRGES, T.: *Zahraniční obchod a národní hospodářství České republiky*. Praha: VŠE, 1993, s. 7-16. ISBN 80-7079-867-X.

2 Nederland

Nederland is een moderne, geavanceerde en welvarende staat. Daarnaast staat Nederland bekend om langdurende en stabiele democratie, een ontwikkeld sociaal systeem, tolerantie voor verschillende etnische minderheden en een hoge levensstandaard van de bevolking. Het land is lid, en in sommige gevallen medeoprichter, van enkele belangrijke internationale organisaties. Nederland was namelijk een van de oprichters van de NAVO en de EEG (nu de EU) en nam deel aan de invoering van de euro in 1999.

Van grote economische betekenis is vooral de geografische ligging van het land en de haven van Rotterdam die als de poort naar Europa voor goederen uit andere continenten dient. Vanwege dit feit heeft Nederland een bijzonder groot volume van ingevoerde goederen. Nederland speelt verder een belangrijke rol op het gebied van directe buitenlandse investeringen; het aantrekkelijke belastingstelsel van Nederland maakt van het land een interessante bestemming voor investeerders.

2.2 Algemene kenmerken van de Nederlandse economie

Nederland is de zesde grootste economie in de Europese Unie. Bovendien speelt het land een belangrijke rol als Europees transportknooppunt, met een aanhoudend hoog handelsoverschot, stabiele arbeidsverhoudingen en lage werkloosheid. De industrie richt zich op de verwerking van levensmiddelen, chemie, olieraffinage en elektrische machines. Een sterk gemechaniseerde landbouw biedt werk aan slechts 2% van de beroepsbevolking, maar biedt grote overschotten voor de voedselverwerkende sector. Daardoor is het land één van de grootste exporteurs van agrarische producten ter wereld.¹⁷ Verder is Nederland een sterk ontwikkelde economie die vooral is gebaseerd op de dienstensector. Deze sector vormt namelijk 70,4% van het bbp.¹⁸

De vervoersinfrastructuur staat op een hoog niveau en op het gebied van het goederenvervoer is het algemene belang van Nederland enorm. Ongeveer een kwart van de productie van het land wordt gevormd door de industrie.¹⁹ De belangrijkste sectoren zijn chemische industrie, machinebouw en voedingsmiddelenindustrie.

---

¹⁷ The World Factbook. *Central Intelligence Agency* [online]. 2016 [cit. 2017-02-10]. URL: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/nl.html>

¹⁸ The World Factbook. *Central Intelligence Agency* [online]. 2016 [cit. 2017-02-10]. URL: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/nl.html>

¹⁹ The World Factbook. *Central Intelligence Agency* [online]. 2016 [cit. 2017-02-10]. URL: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/nl.html>

In de belangrijke energiesector geeft Nederland een aantal trends aan. In de afgelopen jaren werden bijvoorbeeld lokale off-shore windparken erg populair. Ze worden vaak in verband met de toekomst van duurzame bronnen genoemd. In de nabije toekomst zal waarschijnlijk de winning van aardgas in een aantal zeegebieden geïntensiveerd worden. Wat de landbouw betreft, wordt die van Nederland als een van de meest geavanceerde in de wereld beschouwd. Bekend is onder andere het lokale telen van bloemen, vruchten en groenten, minder de productie van granen en de visvangst.

In de meting van de levenskwaliteit, de Human Development Index, behoort Nederland tot de tien meest ontwikkelde landen van Europa en in de wereld.²⁰ Volgens de OESO Better Life Index, toont Nederland op vele manieren bovengemiddelde resultaten, het niveau van werkgelegenheid bijvoorbeeld is hoog, verder is de kwaliteit van het hoger onderwijs, vaardigheden van studenten, kwaliteit van het water en de algemene tevredenheid van de bewoner ook zeer hoog.²¹ Het meest problematische gebied zijn de overheidsfinanciën. Het tekort op de overheidsbegroting in 2012 bedroeg 4% van het BBP en de overheidsschuld van het land bedroeg bijna 72%.²² De regering van premier Mark Rutte heeft echter sindsdien aanzienlijke bezuinigingsmaatregelen ten uitvoer gelegd om de overheidsfinanciën te verbeteren. Daarnaast werden er grondige structurele hervormingen op belangrijke beleidsterreinen ingesteld, met inbegrip van de arbeidsmarkt, de huizenmarktsector, de energiemarkt en het pensioenstelsel. Als gevolg daarvan is het begrotingstekort van de overheid aan het eind van 2015 tot 2% van het BBP gedaald. Na de recessie in 2008 verdubbelde de werkloosheid tot 7,4% en de consumptie van huishoudens is bijna drie opeenvolgende jaren gedaald. Het jaar 2014 zag echter een zwakke BBP-groei van 1% en een stijging van bijna alle economische indicatoren.²³ In 2015 was er weer groei dankzij de toegenomen export en bedrijfsinvesteringen, evenals dankzij hogere consumptie van huishoudens.

---

²⁰ The World Bank. *GDP ranking*, [online]. [cit. 2017-02-05].

URL: <http://data.worldbank.org/data-catalog/GDP-ranking-table>

²¹ OECD Better Life Index. *Netherlands* [online]. [cit. 2017-02-06].

URL: <http://www.oecdbetterlifeindex.org/countries/netherlands/>

²² Businessinfo. *Nizozemsko: očekávaný vývoj v teritoriu*, verze 2016 [online]. [cit. 2017-02-10].

URL: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nizozemsko-ocekavany-vyvoj-v-teritoriu-18970.html>

²³ The World Factbook. *Central Intelligence Agency* [online]. 2016 [cit. 2017-02-10]. URL:

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/nl.html>

Industrie

De Nederlandse industrie is sterk gericht op de uitvoer naar buitenlandse markten, ter illustratie, de industrieproducten vormen bijna 70% van de totale uitvoer. De sector biedt werk aan ongeveer 19% van de beroepsbevolking. Het kenmerk van de Nederlandse industrie is de gerichtheid op innovatie, wetenschap en onderzoek. De resultaten daarvan worden daarna toegepast op gebieden als biotechnologie, ICT en elektronica. De grootste vertegenwoordiging heeft de chemische industrie met een aandeel van 28%. 75% daarvan wordt gevormd door de productie van fundamentele chemische grondstoffen. De belangrijkste industrie in dit gebied is de petrochemie.²⁴

De multinationale ondernemingen die actief in de chemische industrie zijn, zijn bijvoorbeeld Shell, Akzo Nobel en DSM. De tweede belangrijkste industriële sector is de machinebouw met een aandeel van 27%.

Als gevolg van de hoge arbeidskosten wordt de productie echter steeds meer naar landen met lagere productiekosten verplaatst.²⁵ Van groot belang is verder de voedingsmiddelenindustrie, met een aandeel van 18% en de elektrotechnische industrie, met een aandeel van 13%. Nederland staat ook bekend om de productie van kaas en melkproducten. In de voedingsmiddelenindustrie zijn de bedrijven Unilever, Ahold en Heineken van internationaal belang. De elektrotechnische-industrie wordt door Phillips gedomineerd.²⁶

Landbouw

Nederland is een traditioneel agrarisch gebied, en op dit gebied is het een van de meest geavanceerde ter wereld. Nederland staat op de tweede plaats van de grootste exporteurs van landbouwproducten. De voedsel- en melkproductie, die jaarlijks ongeveer 1,3 miljoen ton bereikt, heeft in de sector een leidende rol. Het land is verder een sterke speler op de bloemenmarkt. Het aandeel van Nederland is 60%.

---

²⁴ Businessinfo. *Nizozemsko: Ekonomická charakteristika země*, verze 2016 [online]. [cit. 2017-02-12]. URL: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nizozemsko-ekonomicka-charakteristika-zeme-18964.html>

²⁵ Businessinfo. *Nizozemsko: Ekonomická charakteristika země*, verze 2016 [online]. [cit. 2017-02-12]. URL: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nizozemsko-ekonomicka-charakteristika-zeme-18964.html>

²⁶ Businessinfo. *Nizozemsko: Ekonomická charakteristika země*, verze 2016 [online]. [cit. 2017-02-12]. URL: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nizozemsko-ekonomicka-charakteristika-zeme-18964.html>

De totale oppervlakte van de landbouwgrond is 1,84 milj. Ha.²⁷ Graan, aardappelen, suikerbieten, groenten, fruit en vee zijn de meest voorkomende gewassen.

Diensten

Zoals al eerder gezegd, vormen diensten ongeveer 70,4% van het BBP. Het belang van diensten hangt samen met de geografische ligging van Nederland. In Rotterdam, de grootste haven van Europa, werd in 2014 namelijk meer dan 461 miljoen ton lading²⁸ afgehandeld en de haven zelf heeft in 2015 4% van het BBP voor zijn rekening genomen.²⁹ Een andere belangrijke haven is de haven van Amsterdam. De poort naar Europa en vice versa is Nederland verder dankzij de uitstekende infrastructuur geworden, namelijk dankzij de derde grootste Europese luchthaven Schiphol en het hoogwaardige netwerk van snelwegen, wegen en spoorwegen. Een belangrijke positie in het binnenlandse en buitenlandse goederenvervoer wordt door waterwegen (rivieren en kanalen) ingenomen, waarvan de lengte 6211 km is. De transportsector als geheel vormt 6% van het BBP.³⁰ Als het belangrijkste transport- en logistiekbedrijf kan het bedrijf KLM beschouwd worden.

Een andere belangrijke sector is de financiële sector, die 24% van het BBP inneemt en waarvan de jaarlijkse omzet ongeveer 61 miljard euro is. De grootste van de Nederlandse banken en verzekeringsbedrijven zijn ING en Rabobank.³¹

De grote waarde van Nederland is verder een exclusieve knowhow in het waterbeheer.

---

²⁷ Businessinfo. *Nizozemsko: Ekonomická charakteristika země* [online]. [cit. 2017-02-12].

URL: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nizozemsko-ekonomicka-charakteristika-zeme-18964.html>

²⁸ Port of Rotterdam. *Facts & figures about the port* [online]. [cit.2017-02-20]

URL: <https://www.portofrotterdam.com/en/the-port/facts-figures-about-the-port>

²⁹ Port of Rotterdam. *Port Statistics 2015* [online]. [cit. 2017-02-20].

URL: <http://www.portofrotterdam.com/en/Port/port-statistics/Documents/Port-statistics-2015.pdf>

³⁰ Businessinfo. *Nizozemsko: Ekonomická charakteristika země, verze 2016* [online]. [cit. 2017-02-15].

URL: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nizozemsko-ekonomicka-charakteristika-zeme-18964.html>

³¹ Businessinfo. *Nizozemsko: Ekonomická charakteristika země, verze 2016* [online]. [cit. 2017-02-15].

URL: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nizozemsko-ekonomicka-charakteristika-zeme-18964.html>

Energie

Zoals gezegd is Nederland dankzij zijn positie, respectievelijk dankzij de toegang tot de Noordzee, een belangrijke leverancier van energiebronnen, met name van aardgas uit de Noordzee. Bewezen reserves worden op 1.400 miljard m³ geschat, d.w.z. 0,7% van de wereldvoorraden en 26% van de Europese voorraden. Volgens schattingen zal deze voorraad in 2035 uitgeput zijn. Ruwe olie voorraden worden op 50 miljoen m³ geschat. Olieverbruik is in Nederland veel groter dan de productie en de olie moet daarom worden geïmporteerd.³² Wat elektriciteit betreft, is Nederland zelfvoorzienend.

2.3 Zakelijke omgeving in Nederland

Nederland is een rechtsstaat met een standaard markteconomie met een gunstig ondernemingsklimaat vanwege het voordelige belastingstelsel. Nederland past bij de invoer van buitenlands kapitaal de liberale aanpak toe. Verder streeft het ernaar om door buitenlandse investeerders als een “toegangspoort naar Europa” te worden gezien. De wetgeving zorgt voor een gelijke behandeling van bedrijven, wat betekent dat als een zakelijk subject in Nederland geregistreerd wordt, het een rechtspersoon is, ongeacht of het in eigendom van een inwoner of niet-inwoner is. De Nederlandse wetgeving inzake de verwerving van onroerend goed door particulieren is zeer liberaal. Personen van buiten de EU en die niet permanent in Nederland verblijven, mogen namelijk ook onroerend goed verwerven.

2.3.1 Voorwaarden voor importeurs

De invoer, in ons geval uit Tsjechië, functioneert volgens de regels van de interne markt van de EU. Als een product in de EU-lidstaat een keer op de markt gebracht wordt, kan het vrijelijk in de hele EU worden verhandeld. Nederland kan als een lid van de EU de verkoop van een dergelijk product in het land niet verbieden, ook in het geval wanneer het volgens andere technische normen dan de Nederlandse geproduceerd werd. De enige reden voor een verbod op de verkoop van een dergelijk product kan bescherming van de consument en het milieu zijn.

---

³² Oil & Gas Security. *The Netherlands* [online], [cit. 2017-02-21].
URL: <http://www.iea.org/publications/freepublications/publication/Oil&GasSecurityNL2012.pdf>

Voor de invoer van bepaalde goederen is toch een licentie nodig. Dit geldt voor goederen die slechts in beperkte hoeveelheid of onder speciaal toezicht kunnen worden geïmporteerd, bijvoorbeeld wapens en bepaalde geneesmiddelen.³³

2.3.2 Bescherming van de binnenlandse markt

De bescherming van intellectuele eigendomsrechten staat in Nederland op een hoog niveau. Daarom legt de Nederlandse regering hierop deze kwestie de nadruk.³⁴

2.3.3 Risico's van de Nederlandse markt

De Nederlandse markt brengt geen andere risico's dan in andere Europese markten met zich mee. Verder worden dankzij "De overeenkomst tussen de Tsjechische en Slowaakse Federatieve Republiek en het Koninkrijk der Nederland ter bevordering en wederzijdse bescherming van investeringen" van 1991 Tsjechische investeringen in Nederland beschermd.

2.3.4 Lokale gewoonten in de zakelijke omgeving

Onderhandeling van Nederlandse handelaren is feitelijk en direct. Nederlanders hebben in het algemeen een zeer goede kennis op het gebied van handel en zijn uitstekende onderhandelaars. Voor een vergadering moet men zich zeer zorgvuldig voorbereiden en men kan feitelijke en gedetailleerde vragen verwachten. Een belangrijke rol in de zakelijke relaties spelen contacten en zakelijke netwerken. Nederlanders zijn vooral in langdurige zakelijke relaties geïnteresseerd. Ze houden niet van onaangekondigde bezoeken en van te laat komen. Het is niet ongebruikelijk dat ze een vergadering twee tot drie maanden op voorhand opstellen. Kennis van vreemde talen is in Nederland een van de beste in de wereld. Tijdens handelsonderhandelingen is de overheersende taal het Engels.³⁵

---

³³ Ministerstvo zahraničních věcí ČR. *Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu* [online]. [cit. 2017-02-21]. URL: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/nizozemsko/ekonomika/zahranicni_obchod_zeme.html

³⁴ BussinessInfo.cz. *Nizozemsko: Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu* [online]. [cit. 2017-02-21]. URL: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nizozemsko-zakladni-podminky-pro-uplatneni-ceskeho-18966.html#sec5>

³⁵ Ministerstvo zahraničních věcí ČR. *Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu* [online]. [cit. 2017-02-21]. URL:

2.4 Buitenlandse handel van Nederland

“Nederland geldt al zo’n vijfhonderd jaar als een belangrijke handelsnatie. In de zestiende eeuw kreeg Holland een dominante handelspositie in Noordwest-Europa, mede dankzij zijn gunstige locatie. De ontdekking van Amerika door Columbus in 1492 en de ronding van Kaap de Goede Hoop door Vasco da Gama in 1498 opende de weg naar de intercontinentale handel. Toen onderscheidden de Nederlandse handelaars zich doordat zij niet alleen het transport van en naar hun eigen land uitvoerden, maar ook tussen andere landen. Zo vervoerden zij onder meer katoen vanuit India naar Indonesië en China en slaven vanuit Afrika naar Amerika en Azië.”³⁶ Al toen was Nederland een plaats, waar producten uit andere continenten werden heengevoerd om vandaar te worden gedistribueerd over Europa. In de loop van de achttiende eeuw vond er een verschuiving van handelsstromen plaats. Vanwege de opkomst van de Britse economie begon het Nederlandse marktaandeel echter te dalen. “De oprichting van de Nederlandsche Handel-Maatschappij in 1824 en de instelling van het Cultuurstelsel in Nederlands-Indië leidden tot herstel van de handel met de koloniën en luidden een nieuwe periode van sterke groei van de Nederlandse handel in.”³⁷

De industriële revolutie heeft de internationale handel hervormd. In die tijd was Nederland technologisch evenwel achterop bij andere landen. *“Het Nederlandse exportpakket was zeer eenzijdig samengesteld, met een groot aandeel van tropische en agrarische producten, ... , wel onderging de samenstelling van de Nederlandse handel in deze periode aanzienlijke veranderingen. Het aandeel van tropische landbouwproducten (vooral koffie en katoen) daalde aanzienlijk en het aandeel van industriële producten steeg. In deze jaren ontstonden de eerste Nederlandse multinationale ondernemingen, die ook momenteel nog tot de grootste Nederlandse bedrijven behoren: Koninklijke Olie/Shell, Van den Bergh en Jurgens (nu: Unilever), Enka (nu: Akzo Nobel) en Philips.”*

38

---

http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/nizozemsko/ekonomika/zahranicni_obchod_zeme.html

³⁶ Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid. *Nederland handelsland: het perspectief van de transactiekosten* [online], [cit. 2017-03-21]. URL:

<https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2003/01/30/nederland-handelsland-het-perspectief-van-de-transactiekosten>

³⁷ Ibid.

³⁸ Ibid.

Daarna heeft de Eerste Wereldoorlog ingetreden. Dit leidde tot de afname van het volume van de internationale handel net als van de Nederlandse handel. In de jaren dertig sloeg verder de diepe economische crisis toe die met zich opnieuw een daling van de handel mee bracht. *“Hoewel er een vergelijkbaar patroon in veel andere landen zich voordeed, werd de Nederlandse uitvoer extra zwaar getroffen omdat Nederland lang vasthield aan de gouden standaard.”*³⁹

Na de Tweede Wereldoorlog kwam er een periode van welvaart en de Nederlandse handel herstelde zich. Toen importeerde Nederland goederen voornamelijk uit Verenigde Staten als een verplichting Van het Marshallplan. Paar jaren daarna keerde het volume van de buitenlandse handel terug.

De afgelopen decennia worden door de opkomst van nieuwe landen gekenmerkt. Ondanks dit blijft Nederland een belangrijke speler op het speelveld van de internationale handel.

2.4.1 Huidige situatie

Tegenwoordig speelt de Europese Unie een niet weg te denken rol in de buitenlandse handel van Nederland. In vergelijking met andere lidstaten is Nederland namelijk het meest gericht op de markten van de Europese Unie. In 2015 ging bijna 72% van de totale uitvoer van de goederen uit Nederland naar EU-markten en bijna 52% van de ingevoerde goederen kwam uit de Europese Unie.⁴⁰ Bij de beoordeling van de ontwikkeling van de Nederlandse handelsbalans⁴¹ is het opmerkelijk dat vanaf 1983 de balans altijd positief was. De uitvoer is sinds 2000 met uitzondering van de jaren 2002 en 2009 permanent gestegen. Als gevolg van de wereldwijde economische crisis, die een daling van de wereldhandel met zich meebracht, was de daling in 2009 zeer opmerkelijk en bedroeg ongeveer 17%. De uitvoer in 2015 bedroeg een recordbedrag van 427.415 miljoen euro. Dat is ongeveer 70% van het Nederlandse BBP. Hierdoor is Nederland na Duitsland de tweede grootste exporteur van de Europese Unie en de vijfde grootste exporteur ter wereld.⁴²

---

³⁹ Ibid.

⁴⁰ Het percentage is bij de invoer lager als gevolg van de positie van Rotterdam als de toegangspoort van goederen uit Azië, Amerika en Afrika.

⁴¹ Het verschil tussen de waarde van de totale uitvoer en de totale invoer.

⁴² De Nederlandsche Bank. *Balance of payments- T12.1*. [online]. [cit. 2017-02-20].

URL: <https://www.dnb.nl/en/statistics/statistics-dnb/balance-of-payments-and-international-investment-position/index.jsp>

Zoals eerder vermeld, gaat ongeveer 72% van de uitgevoerde artikelen naar landen in de Europese Unie, waarvan slechts 6% naar de nieuw toegetreden landen.⁴³ Nederland heeft van oudsher vooral gehandeld met de grote burens Duitsland en Frankrijk, en de “oude” EU-leden, waarnaar ongeveer tweederde van de totale uitvoer van de goederen binnen de Europese Unie gaat. Een verklaring daarvoor kan de kleine afstand, vergelijkbare omvang van de economieën en lange traditie zijn. De handel met de nieuwe lidstaten heeft een klein aandeel, maar stijgt snel, vooral met Polen en Tsjechië.⁴⁴

De handel met landen buiten de Europese Unie wordt echter steeds belangrijker. Dit gaat hand in hand met de economische groei van landen als China, Singapore, Rusland, Zuid-Korea, Turkije, Brazilië en de Verenigde Staten, die een hogere economische groei dan de Europese Unie vertonen.⁴⁵

2.4.2 Samenstelling van de Nederlandse uitvoer en invoer

Tabel 1 Nederlandse invoer, uitvoer en saldo in SITC (2016, in duizend euro, alle landen)

	SITC	INVOER	UITVOER	SALDO
0	voedsel en levende dieren	38.773	58.706	19.933
1	dranken en tabak	4.246	7.076	2.829
2	grondstoffen	13.040	19.945	6.906
3	minerale brandstoffen en smeermiddelen	54.883	50.461	-4.423
4	dierlijke en plantaardige oliën, vetten en wassen	4.119	3.816	-303
5	chemische producten en verwante stoffen	53.842	78.266	24.423
6	fabrikaten	37.786	38.308	522
7	machines en vervoermaterieel	122.331	125.261	2.929
8	andere gefabriceerde goederen	51.277	49.066	-2.211
9	goederen niet elders in de SITC ingedeeld	1.310	2.639	1.329

Bron: eigen verwerking volgens Centraal Bureau voor de Statistiek. *International trade; import- and export according SITC(3 digit), country (groups)* [online], 2017 [cit. 2017-20-03].

Beschikbaar op: <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLEN&PA=7137ENG&D1=0-2&D2=1,48,55,101,117,125,169,231,291,331&D3=0-2&D4=>

⁴³ De lidstaten, die in het jaar 2004 tot de EU zijn toegetreden, namelijk Cyprus, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Slovenië, Slowakije en Tsjechië.

⁴⁴ Centraal Bureau voor de Statistiek. *Dutch export of goods strongly EU oriented* [online]. [cit. 2017-02-27].

URL: <http://www.cbs.nl/en-GB/menu/themas/internationalehandel/publicaties/artikelen/archief/2013/2013-06-25-infographic-i-h.htm>

⁴⁵ Centraal Bureau voor de Statistiek. *More focus on Dutch exports to non-EU countries* [online]. [cit. 2017-02-27].

URL: <https://www.cbs.nl/en-gb/news/2016/20/more-focus-on-dutch-exports-to-non-eu-countries>

Volgens de SITC-classificatie zijn de meest voorkomende Nederlandse geëxporteerde artikelen machines en vervoermaterieel (in de hoogte van 125.261 miljoen euro), op de tweede plaats volgen chemische producten (78.266 miljoen euro), daarna komen voedsel en levende dieren (58.706 miljoen euro), minerale grondstoffen (50.461 miljoen euro), andere gefabriceerde goederen (49.066 miljoen euro), fabrikaten (38.308 miljoen euro) en grondstoffen (19.945 miljoen euro).

Uit de importcijfers blijkt dat de categorie van de machines en vervoermaterieel ook een dominante positie inneemt (122.331 miljoen euro), gevolgd door minerale grondstoffen (54.883 miljoen euro), chemische producten (53.842 miljoen euro), andere gefabriceerde goederen (51.277 miljoen euro), fabrikaten (37.786 miljoen euro), voedsel en levende dieren (38.773 miljoen euro) en grondstoffen (13.040 miljoen euro). De volgende drie categorieën (dranken en tabak, dierlijke en plantaardige oliën en goederen niet elders ingedeeld) vormen bij de invoer en de uitvoer slechts een klein aandeel.

In het kader van de Europese Unie komt Nederland in alle categorieën als een exporteur voor. Wat de handel met de non-EU landen betreft, overheerst de invoer de uitvoer. De uitvoer is alleen bij de categorie van dranken en tabak (saldo 1.797 miljoen euro), chemische producten (1.268 miljoen euro) en goederen niet elders ingedeeld (1.212 miljoen euro) hoger dan de invoer. In het geval van de wereldhandel is het grootste saldo wanneer Nederland als een importeur voorkomt bij de categorieën van minerale brandstoffen (-4.423 miljoen euro), andere gefabriceerde goederen (-2.211 miljoen euro) en dierlijke en plantaardige oliën (-303 duizend euro).⁴⁶

---

⁴⁶ Statistics Netherlands. *International trade; import- and export according SITC(3 digit), country (groups)* [online]. 2017 [2017-03-03].
URL: <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLEN&PA=7137ENG&D1=0-2&D2=1,48,55,101,117,125,169,231,291,331&D3=0-2&D4=>

2.4.3 Territoriale analyse van de buitenlandse handel van Nederland

Tabel 2 Buitenlandse handel van Nederland met belangrijkste handelspartners (2016, in duizend euro)

LAND	INVOER	UITVOER	SALDO
België	37.943	43.730	5.786
China	35.286	9.888	-25.398
Frankrijk	15.296	35.825	20.528
Duitsland	67.143	98.264	31.121
Italië	9.317	18.068	8.750
Spanje	7.273	12.842	5.569
Rusland	13.693	4.463	-9.230
Verenigde Staten	32.326	17.824	-14.503
Verenigd Koninkrijk	21.682	39.388	17.704

Bron: Eigen verwerking volgens Centraal Bureau voor de Statistiek. *International trade; import- and export according*

SITC-classification [online]. 2017 [cit. 2017-20-03].

Beschikbaar op: [http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLEN&PA=7137ENG&D1=0-2&D2=0&D3=14,19,26-27,36,46,51,57,63-64&D4=\(1-14\)-1&LA=EN&VW=T](http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLEN&PA=7137ENG&D1=0-2&D2=0&D3=14,19,26-27,36,46,51,57,63-64&D4=(1-14)-1&LA=EN&VW=T)

Het eerste wat in het overzicht in tabel 2 opvalt, is dat de belangrijkste uitvoerbestemming in 2016 Duitsland was (98.264 miljoen euro), waarbij machines en vervoermaterieel het grootste volume vormden (22.128 miljoen euro), gevolgd door België (43.730 miljoen euro), hier domineerden minerale brandstoffen (6.834 miljoen euro), Frankrijk (35.825 miljoen euro) dat afgelopen jaar uit Nederland het vaakst machines en vervoermaterieel importeerde (9.522 miljoen euro), het Verenigd Koninkrijk (39.388 miljoen euro), ook hier vormden machines en vervoermaterieel het grootste volume (11.677 miljoen euro), de Verenigde Staten (17.824 miljoen euro) nogmaals machines en vervoermaterieel (6.985 miljoen euro), Italië (18.068 miljoen euro) importeerde het vaakst machines en vervoermaterieel (5.176 miljoen euro) en Spanje (12.842 miljoen euro) ook machines en vervoermaterieel (3.506 miljoen euro).⁴⁷

De belangrijkste exporteur naar Nederland is het aangrenzende Duitsland (67.143 miljoen euro). De meest geëxporteerde producten waren machines en vervoermaterieel (in de hoogte van 21.279 miljoen euro), op de tweede plaats staat België (37.943 miljoen euro), ook hier vormden machines en vervoermaterieel het grootste volume (7.931

⁴⁷ Centraal Bureau voor de Statistiek. *International trade; import- and export according SITC-classification* [online], [2017-03-03].

URL: [http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/default.aspx?DM=SLEN&PA=7137ENG&D1=0-2&D2=0&D3=9-77&D4=\(1-14\)-1&LA=EN&VW=T](http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/default.aspx?DM=SLEN&PA=7137ENG&D1=0-2&D2=0&D3=9-77&D4=(1-14)-1&LA=EN&VW=T)

miljoen euro), gevolgd door China (35.286 miljoen euro), in dit geval ook machines en vervoermaterieel (21.796 miljoen euro), het Verenigd Koninkrijk (21.682 miljoen euro), hier domineerden minerale brandstoffen (6.369 miljoen euro), de Verenigde Staten (32.326 miljoen euro), die ook machines en vervoermaterieel exporteerden (11.979 miljoen euro), Rusland (13.693 miljoen euro), die vooral een exporteur van minerale grondstoffen was (11.961 miljoen euro) en Frankrijk (15.296 miljoen euro) ook hier machines en vervoermaterieel (3.851 miljoen euro).⁴⁸

Tot slot spelen in vergelijking met de export China en Rusland bij de invoer een belangrijke rol. Daardoor kan de positie van Nederland als een toegangspoort tot Europa worden bevestigd.

---

⁴⁸ Centraal Bureau voor de Statistiek. *International trade; import- and export according SITC-classification* [online], [cit. 2017-03-03]. URL: [http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLLEN&PA=7137ENG&D1=0-2&D2=1,48,55,101,117,125,169,231,291,331&D3=14,19,22,26-27,36,46,48,51,57,63-64&D4=\(1-14\)-1&LA=EN&VW=T](http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLLEN&PA=7137ENG&D1=0-2&D2=1,48,55,101,117,125,169,231,291,331&D3=14,19,22,26-27,36,46,48,51,57,63-64&D4=(1-14)-1&LA=EN&VW=T)

3 De Tsjechische Republiek

Tsjechië is een stabiele en welvarende markteconomie binnen de EU. Ter illustratie heeft het land de meest stabiele en meest welvarende economie van alle postcommunistische landen en was het eerste land in Centraal- en Oost-Europa dat werd toegelaten tot de OESO⁴⁹.⁵⁰

Op 1 mei 2004 trad de Tsjechische Republiek toe tot de Europese Unie. Vanuit economisch oogpunt betekende dat voor Tsjechië niet alleen een verbetering van de eigen internationale status, maar ook de mogelijkheid om de prestaties van de Tsjechische economie te verbeteren. Verder zijn de handelsbelemmeringen, bijvoorbeeld invoerrechten en tariefmuren, verwijderd.

3.1 Algemene kenmerken van de economie

Tsjechië neemt in de internationale handel de positie van een kleine en open economie in. Een aanzienlijk deel van de productie wordt voor de uitvoer bestemd. De industrie is vooral gericht op metallurgie, machinebouw, automobiel-, elektronica- en chemische productie, voedsel- en drankenverwerking, en glas-, geneesmiddelen-, textiel- en papierproductie. Deze sectoren vormen 41% van het bruto nationaal product.⁵¹

Als gevolg van een grote instroom van buitenlands kapitaal in de industrie is er sprake van invoering van nieuwe technologieën. Een typisch voorbeeld is de auto-industrie, waarbij Tsjechië een prominente plaats in de wereld inneemt. De situatie is anders in de landbouw en voedingsindustrie. Daar wordt de druk van concurrentie uit het buitenland weerspiegelt, verder staat de voedingsindustrie onder druk vanwege de invoer van voedingsmiddelen en vanwege verschillende, voornamelijk Europese, subsidies voor de landbouwproductie. Deze sector vormt 2,5% van het BBP.⁵²

---

⁴⁹ Het is een samenwerkingsverband van 35 landen om sociaal en economisch beleid te bespreken, te bestuderen en te coördineren. De aangesloten landen proberen gezamenlijke problemen op te lossen en trachten internationaal beleid af te stemmen.

Bron: https://nl.wikipedia.org/wiki/Organisatie_voor_Economische_Samenwerking_en_Ontwikkeling

⁵⁰ Wikipedia. *Ekonomika Česka* [online]. 2017 [cit. 2017-03-25]. URL:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Ekonomika_%C4%8Ceska

⁵¹ Czech.cz. *Vývoj české ekonomiky* [online]. [cit. 2017-03-25]. URL:

<http://www.czech.cz/cz/Podnikani/Ekonomicka-fakta/Vyvoj-ceske-ekonomiky>

⁵² Český statistický úřad. *Makroekonomika* [online]. [cit. 2017-03-30]. URL:

<https://www.czso.cz/documents/10180/32961688/370002160805.pdf/e975763b-77a4-453d-bbd4-5f2023f15627?version=1.0>

Het grootste percentage wordt gevormd door de dienstensector, die 60% aan het BBP bijdraagt.⁵³ De Tsjechische economie wordt ook aanzienlijk door de energiesector beïnvloedt. In dit gebied is het land volledig zelfvoorzienend en kan zelfs elektriciteit exporteren. Het grootste deel van de energievoorziening wordt in thermische centrales geproduceerd.

De Tsjechische economie wordt in het algemeen als stabiel beschouwd. Toch zijn er veel misstanden, die men in ontwikkelde landen niet in zo hoge mate zou verwachten. Met name is er een hoge mate van corruptie.⁵⁴ Verder worden de niet-transparante activiteiten van staatsinstellingen en grote administratieve en fiscale lasten voor het bedrijfsleven en ondernemers als negatief beschouwd. Een ander negatief punt voor de door uitvoer gedreven Tsjechische economie, is het feit dat de economie gevoelig blijft voor veranderingen in de economische prestaties van de belangrijkste exportmarkt, namelijk van Duitsland. Toen West-Europa en Duitsland na het jaar 2008 in een recessie verkeerden, kelderde de vraag naar Tsjechische goederen, wat leidde tot dalingen van de industriële productie en de uitvoer.⁵⁵

Aan de andere kant heeft Tsjechië een voordeel in de gunstige geografische ligging in het midden van Europa. Hierdoor kan het als een distributiecentrum naar andere landen dienen.

Industrie

De industrie is een belangrijke sector en vertegenwoordigt 35% van de Tsjechische economie. De belangrijkste pijlers van de Tsjechische industrie omvatten machinebouw-, metallurgische-, chemische- en voedingsmiddelenindustrie.⁵⁶ De belangrijkste sector is de machinebouwindustrie die structureel een kwart van de Tsjechische economie vormt. De drie belangrijkste sectoren zijn de productie van vervoermiddelen (behalve motorfietsen), aanhangwagens en opleggers, de vervaardiging van metaalproducten en van metaalconstructies en de productie van machines en apparaten.

---

⁵³ Český statistický úřad. *Makroekonomika* [online]. [cit. 2017-03-30]. URL: <https://www.czso.cz/documents/10180/32961688/370002160807.pdf/fd8cd682-b0dc-4a61-96e3-75818f7be855?version=1.0>

⁵⁴ Transparency International. *Corruption Perceptions Index 2016* [online]. 2016 [cit. 2017-03-31]. URL: http://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2016

⁵⁵ Central Intelligence Agency. *The World Factbook* [online]. [cit. 2017-03-31]. URL: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ez.html>

⁵⁶ Czech.cz. *Hlavní pilíře českého průmyslu* [online]. [cit. 2017-04-03]. URL: <http://www.czech.cz/cz/Podnikani/Ekonomicka-fakta/Hlavni-pilire-ceskeho-prumyslu>

Deze drie bedrijfstakken vormen één derde van de Tsjechische industrie.⁵⁷ Dit gebied draagt ook bij aan de uitvoer van het land. Ter illustratie, de auto-industrie biedt werk aan meer dan 120.000 mensen.⁵⁸ De belangrijkste en de grootste producent van personenauto's is Škoda Auto.

Wat de voedingsindustrie betreft is een belangrijke tak ervan de productie van bier. Elk jaar wordt uit de Tsjechische Republiek meer dan 2 miljoen hectoliter bier uitgevoerd.⁵⁹ Tot de grootste bierbrouwers behoren Urquell, Staropramen Praha en Budvar České Budějovice.

Landbouw

De landbouw heeft in Tsjechië in enkele regio's een sterke traditie en in de afgelopen eeuw heeft het een zeer belangrijke rol gespeeld. Tegenwoordig is het aandeel in het BBP kleiner, namelijk 2,5% van het BBP. De winstgevendheid van de Tsjechische landbouw wordt grotendeels beïnvloed door nationale en met name door de Europese subsidies. In de landbouw werkt 3% van de productieve bevolking.⁶⁰

De belangrijkste landbouwproducten zijn tarwe, gerst, suikerbieten, aardappelen, koolzaad, fruit en hop. Er is echter sprake van de vervanging van granen (voornamelijk gerst en rogge) door industriële gewassen.⁶¹

Diensten

Ondanks een aanzienlijke toename van het aandeel van diensten na de val van het communisme, heeft Tsjechië het derde laagste aandeel in de dienstensector van de EU-lidstaten. Alleen in Roemenië (44,5%) en Polen (57,5%), waar de arbeidsmarkten grotendeels op de landbouw zijn gericht, is dit aandeel kleiner.⁶²

---

⁵⁷ Český statistický úřad, Statistika&My. *Vývoj českého průmyslu za posledních 10 let* [online]. 2016 [cit. 2017-04-03]. URL: <http://www.statistikaamy.cz/2016/01/vyvoj-ceskeho-prumyslu-za-poslednich-10-let/>

⁵⁸ Czech.cz. *Hlavní pilíře českého průmyslu* [online]. [cit. 2017-04-03]. URL: <http://www.czech.cz/cz/Podnikani/Ekonomicka-fakta/Hlavni-pilire-ceskeho-prumyslu>

⁵⁹ Czech.cz. *Hlavní pilíře českého průmyslu* [online]. [cit. 2017-04-03]. URL: <http://www.czech.cz/cz/Podnikani/Ekonomicka-fakta/Hlavni-pilire-ceskeho-prumyslu>

⁶⁰ Czech.cz. *Vývoj české ekonomiky* [online]. [cit. 2017-04-03]. URL: <http://www.czech.cz/cz/Podnikani/Ekonomicka-fakta/Vyvoj-ceske-ekonomiky>

⁶¹ Český statistický úřad, Statistika&My. *V čem je české zemědělství jiné* [online]. 2016 [cit. 2017-04-03]. URL: <http://www.statistikaamy.cz/2014/07/v-cem-je-ceske-zemedelstvi-jine/>

⁶² Aktuálně.cz. *Stále více Čechů pracuje ve službách. Nové porovnání států* [online]. 2014 [cit. 2017-04-15]. URL: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/stale-vice-cechu-pracuje-ve-sluzbach-nove-porovnani-zemi/r~26edc4e2635011e49e4b0025900fea04/?redirected=1490540338>

Een groot aandeel van de mensen in de dienstensector is werkzaam in transport en opslagdiensten. Daardoor lijkt het karakter van beroepen in de Tsjechische dienstensector op die in de industrie en bouwindustrie.

Wat het transport betreft, is het wegennet zeer dicht, maar verouderd. Daarnaast is het Tsjechische spoorwagennet ook verouderd en traag. Toch blijft het spoorvervoer belangrijk voor het vervoer van bulkgoederen. De scheepvaart is niet van belang – de enige bevaarbare rivieren zijn korte korte delen op de Elbe en Vltava.⁶³

Energie

Wat betreft de energiesector zijn er steenkoolcentrales en kerncentrales. Het Tsjechische verbruik is ongeveer 50TWh elektrische energie per jaar. De productie is tijdens een optimale werking ongeveer 60 TWh per jaar.⁶⁴ Dit betekent dat er een noodzaak is om elektriciteit te exporteren.

Het aandeel van de zogenoemde hernieuwbare energiebronnen in de productie van elektriciteit ligt momenteel rond 13%, waarvan ongeveer 60% waterkracht.⁶⁵ De bouw van elektriciteitscentrales op basis van hernieuwbare energiebronnen wordt ondersteund door EU-subsidies en er is gepland dat het marktaandeel in 2020 tot 13% is verhoogd.

Wat olie en aardgas betreft moeten bijna alle behoeften van de Tsjechische Republiek worden gedekt door invoer. De binnenlandse productie vormt slechts een tot twee procent van de ingevoerde hoeveelheden.⁶⁶

---

⁶³ Unium.cz. *Terciární sektor v ČR* [online]. [cit. 2017-04-16]. URL: <http://www.unium.cz/materialy/0/0/terciarni-sektor-v-cr-m34475-p3.html>

⁶⁴ Wikipedia. *Ekonomika Česka* [online]. [cit. 2017-04-15]. URL: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ekonomika_%C4%8Ceska

⁶⁵ České noviny. *Podíl výroby zelené energie na spotřebě elektřiny se v ČR nemění* [online]. [cit. 2017-04-16]. URL: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/podil-vyroby-zelene-energie-na-spotrebe-elekriny-se-v-cr-nemeni/1415398>

⁶⁶ Oenergetice.cz. *Těžba ropy a zemního plynu v České republice. Historie a současnost*. [online]. [cit. 2017-04-15]. URL: <http://oenergetice.cz/ropa/tezba-ropy-a-zemniho-plynu-v-ceske-republice-historie-a-soucasnost/>

3.2 Zakelijke omgeving in Tsjechië

De Tsjechische markt onderscheidt zich nauwelijks van de West-Europese markten. Tsjechië is een volwaardige parlementaire democratie en een van de meest ontwikkelde onder de MOE-landen⁶⁷. Het economisch beleid is consistent en voorspelbaar. Omkoping en corruptie in juridische en zakelijke transacties blijven echter nog steeds een probleem.⁶⁸ In 2016 stond het land op de 47e plaats van de 176 onderzochte landen in de Transparency International corruptie-index.⁶⁹

Net als die van Nederland, zorgt ook de Tsjechische wetgeving voor een gelijke behandeling van zakelijke subjecten. Buitenlandse rechtspersonen mogen namelijk handelsactiviteiten uitvoeren, met inbegrip van de aankoop van onroerend goed onder dezelfde voorwaarden en in dezelfde mate als Tsjechische ondernemers. Een buitenlander kan verder een oprichter of medeoprichter van een bedrijf worden, of hij kan zich aansluiten bij een bestaand Tsjechisch bedrijf.⁷⁰

3.2.1 Voorwaarden voor de importeurs

Tsjechië maakt sinds 2004 deel uit van de EU. Hierdoor zijn alle importobstakels verwijderd. Toch moet men nog altijd rekening houden met bepaalde aanvullende voorschriften en normen die elke lidstaat kan toepassen in eigen land. De toekenning van registratie- en invoervergunningen wordt gecontroleerd door het Licentie bureau van het Ministerie van Industrie en Handel van de Tsjechische Republiek. De invoervergunning is voor veel goederen niet vereist, hoewel bepaalde goederen nog steeds onderworpen zijn aan een automatisch vergunningensysteem, zoals: elektrische energie, staal, ruwe olie, aardgas, een aantal andere chemische stoffen, vuurwapens en geneesmiddelen.

---

⁶⁷ MOE-landen zijn lidstaten van de Europese Unie die voorheen tot het Oostblok behoorden, namelijk Bulgarije, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Polen, Roemenië, Slovenië, Slowakije en Tsjechië

⁶⁸ Transparency International. *Corruption Perceptions Index 2016* [online]. 2016 [cit. 2017-04-06]. URL: http://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2016

⁶⁹ Transparency International. *Country* [online]. [cit. 2017-04-06]. URL: Transparency International. Corruption by country [on-line] 2017. [2017-20-03] URL: <http://www.transparency.org/country>

⁷⁰ CzechInvest. *Business in the Czech Republic* [online]. [cit. 2017-04-07]. URL: <http://www.czechinvest.org/en/business-in-the-czech-republic>

3.2.2 Bescherming van de binnenlandse markt

Als een OESO-lid is Tsjechië vastbesloten om buitenlandse investeerders niet te discrimineren. De overheid controleert geen buitenlandse investeringsprojecten, met uitzondering van het defensiegebied en de bankensector.

3.2.3 Risico's van de Tsjechische markt

Het ondernemen in Tsjechië brengt geen risico's met zich mee. De investmentrang van internationale credit-rating bureaus en het vroege lidmaatschap van de OESO, bevestigen de goede economische grondslag. Bestaande wetgeving garandeert verder de bescherming van alle vormen van eigendom, waaronder octrooien, auteursrechten en handelsmerken. Het merkenrecht en auteursrecht zijn verenigbaar met de EU-richtlijnen.⁷¹

3.2.4 Lokale gewoonten in de zakelijke omgeving

Volgens rvo.nl is *“de zakencultuur in Tsjechië formeler dan in Nederland. Er wordt veel belang gehecht aan het opbouwen van persoonlijke en vertrouwelijke relaties.”*⁷² Een andere advieswebpagina over het ondernemen in Tsjechië zegt:

*“De Tsjechen zijn eerder ingenieurs dan handelaars en geven de voorkeur aan duurzame handelsrelaties op voet van gelijkheid. De rangorde, bureaucratie en hiërarchie spelen in de zakencultuur nog een belangrijke rol. Zakelijke besprekingen hebben een formeel karakter. Het gebruik van voornamen is niet gewoon, zeker niet bij een eerste contact. Hoewel er almaar meer Tsjechen Engels leren, blijft de taal toch nog vaak een hinderpaal, vooral buiten Praag. De kennis van het Duits gaat in het algemeen achteruit.”*⁷³

---

⁷¹ BussinesInfo.cz. *Investment Climate* [online]. [cit. 2017-04-13]. URL: <http://www.businessinfo.cz/en/articles/text-investment-climate-8261.html>

⁷² Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. *Do's-and-don'ts in Tsjechië* [online]. [cit. 2017-04-13]. URL: <http://www.rvo.nl/onderwerpen/internationaal-ondernemen/landenoverzicht/tsjechi%C3%AB/dos-and-donts>

⁷³ Flanderstrade.be. *Zakendoen in Tsjechië* [online]. [cit. 2017-04-13]. URL: <https://www.flandersinvestmentandtrade.com/export/landen/tsjechi%C3%AB/zakendoen-tsjechi%C3%AB>

3.3 Buitenlandse handel van Tsjechië

De geschiedenis van de Tsjechische buitenlandse handel is heel anders dan die van Nederland. Tot de Eerste Wereldoorlog maakten de Tsjechische landen deel uit van het Oostenrijks-Hongaarse Rijk. Toen was de economische situatie in het land heel ongelijk. Na de Eerste Wereldoorlog ontstond een onafhankelijk Tsjecho-Slowakije. De periode van de Eerste Republiek (1918-1938) werd door de ontwikkeling van democratie en vrijheid van ondernemen gekenmerkt. De regering heeft al in die tijd enkele internationale overeenkomsten over buitenlandse handel gesloten. De staat creëerde verder douanetarieven en de exportsubsidie werd geïntroduceerd.

In 1929 werd Tsjecho-Slowakije door de economische crisis getroffen, evenals een groot deel van de wereld. De reactie op de crisis was een beleid van staatsinterventionisme, dat onder andere maatregelen invoerde om de interne markt tegen buitenlandse concurrentie te beschermen. Tsjecho-Slowakije wist de economische crisis te overwinnen, maar veelbelovende economische ontwikkeling werd door het Verdrag van München, de bezetting en de Tweede Wereldoorlog verstoord.

Daarna kwam er een lange periode van totalitair bewind waarin het privé-eigendom door het systeem werd onderdrukt. Dit leidde tot de ineenstorting van de binnenlandse en buitenlandse economische betrekkingen. De centraal geleide economie werd geïntroduceerd en privé-bedrijven werden genationaliseerd. Verder werd in het uitvoerbeleid het monopolie geïntroduceerd. Alleen de staatsondernemingen mochten exporteren. De staat controleerde de invoer en uitvoer van alle goederen.

Na 1989 was er een relatief snelle economische transformatie die door het neoliberalisme werd beïnvloed. Toen heerste deze economische aanpak in de wereld. De buitenlandse handel werd geliberaliseerd. Verder werden de privatisering en ook andere stappen, die nodig waren voor de Tsjechische economische transformatie, uitgevoerd. Na de ineenstorting van de Raad voor wederzijdse economische hulp in 1991 herstelde de oriëntatie van de Tsjechische buitenlandse handel op westerse economieën. Met de openingstelling van de Tsjechische economie begon echter snel het probleem van het lage concurrentievermogen van de Tsjechische producten in de ontwikkelde westerse markten. Dat werd zowel door de kwaliteit van de productie veroorzaakt, die niet overeen kwam met de buitenlandse vraag, als door de beschermende barrières op buitenlandse markten die Tsjechische exporteurs niet zonder staatssteun konden overwinnen. Verder waren in de eerste jaren van de transformatie de gevolgen van de integratie van de Tsjechische

economie in de structuren van de Comecon⁷⁴ duidelijk te zien. Er werden namelijk vast bepaalde leveringen op binnenlandse producten gecontracteerd en de nadruk op efficiënte productie ontbrak. Dit leidde tot de afscheiding van de nationale productie van de economische realiteit. Verder vond er een snelle openstelling van de binnenlandse markt voor buitenlandse concurrentie plaats. De toegang van lokale ondernemers tot de buitenlandse markten werd daarentegen aanzienlijk bemoeilijkt. Al deze factoren hebben geleid tot een daling van het concurrentievermogen van de Tsjechische producten, wat ook één van de oorzaken van de binnenlandse recessie in de vroege dagen van de overgangperiode was.⁷⁵

In 1996, toen het tekort van de buitenlandse handelsbalans een recordbedrag van 150 miljard Tsjechische kronen had overschreden⁷⁶ en de Tsjechische economie in de buitenlandse handel achterbleef, zelfs in vergelijking met andere transitie-economieën in Midden- en Oost-Europa, begon de regering zich voor exportondersteuning te interesseren.⁷⁷ In 2004 trad de Tsjechische Republiek toe en dankzij deze toetreding hebben Tsjechische ondernemers hun verkoopkansen aanzienlijk uitgebreid.

3.3.1 Huidige situatie

Tegenwoordig is Tsjechië een kleine open economie en de buitenlandse handel is uiterst belangrijk. Het karakter van Tsjechië als een relatief kleine economie met een relatief kleine bevolking (en dus beperkte interne markt en binnenlandse vraag) en een relatief hoog niveau van industrialisatie maakt van het land een goede kandidaat voor de oriëntatie op externe economische betrekkingen. De prestaties van de Tsjechische economie zijn in hoge mate afhankelijk van de buitenlandse handelsresultaten.

Tsjechië handelt meestal met ontwikkelde westerse economieën, maar onder de handelspartners zijn er ook enkele ontwikkelingslanden. De belangrijkste bestemmingen van de Tsjechische export zijn Europese markten, namelijk vooral de Duitse, Slowaakse en Poolse markten. De belangrijkste leveranciers zijn voornamelijk Duitsland, Rusland en China. De meest geëxporteerde goederen zijn machines en transportmiddelen. De

---

⁷⁴ Met andere woorden de Raad voor wederzijdse economische hulp.

⁷⁵ ŽÍDEK, L.: *Transformace české ekonomiky (1989-2004)*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 25. ISBN 80-7179-922-X.

⁷⁶ Český statistický úřad. *Dlouhodobý vývoj zahraničního obchodu – bilance*. [on-line]. [cit. 2017-03-05]. URL: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=VZO4013UC&razeni=ua&kapitola_id=27.

⁷⁷ SVATOŠ, M. a kol.: *Zahraniční obchod, teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009, s. 109-112. ISBN 978-80-247-2708-0.

verhouding van de uitvoer tot het BBP behoort langdurig tot de hoogste in de EU en groeit nog steeds. In 1995 was het aandeel van de uitvoer tot het BBP namelijk 51%. 15 jaar later, in 2010, was het bijna 80%.⁷⁸ In 2005 was voor de eerste keer het uitvoervolume hoger dan het volume van de invoer, namelijk meer dan 38,6 miljard Tsjechische kronen.⁷⁹ De reden daarvan kan zeker de toetreding van Tsjechië tot de Europese Unie in het voorafgaande jaar zijn. Toen gingen de binnengrenzen open en alle formaliteiten en douanedocumenten vielen weg. De eerste aanduidingen van een daling zijn al zichtbaar in 2008 als gevolg van de wereldwijde financiële crisis. Het volgende jaar daalde de uitvoer, die na 2010 naar het pre-crisis niveau terugkeerde. De buitenlandse handel werd in 2012 en 2013 positief beïnvloed door de algemene verbetering van de Europese- en de wereldeconomie. In 2016 was het uitvoerbedrag 3.312 miljard Tsjechische kronen en het steeg voor het zevende jaar op rij.⁸⁰

3.3.2 Samenstelling van de Tsjechische uitvoer en invoer

Tabel 3 Tsjechische invoer, uitvoer en saldo in SITC (2016, in duizend euro, alle landen)

SITC	INVOER	UITVOER	SALDO	
0	voedsel en levende dieren	6.445	5.245	-1.200
1	dranken en tabak	941	1.332	391
2	grondstoffen	2.715	3.023	308
3	minerale brandstoffen en smeermiddelen	6.470	2.851	-3.619
4	dierlijke en plantaardige oliën, vetten en wassen.	407	506	99
5	chemische producten en verwante stoffen	14.839	8.589	-5.982
6	fabrikaten	21.820	22.769	949
7	machines en vervoermaterieel	59.119	82.821	23.702
8	andere gefabriceerde goederen	15.980	19.335	3.355
9	goederen en transacties niet elders in de SITC ingedeeld	322	329	6

Bron: Eigen verwerking volgens Český statistický úřad. *Databáze zahraničního obchodu v přeshraničním pojetí* [online], [cit. 2017-25-03].

Beschikbaar op: <https://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

⁷⁸ BussinesInfo.cz. *Zahraníční obchod opět míří k rekordu* [online]. [cit. 2017-04-14]. URL: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/zahranicni-obchod-opet-miri-k-rekordu-70231.html>

⁷⁹ Český statistický úřad. *Databáze zahraničního obchodu v přeshraničním pojetí* [online]. [cit. 2017-04-14]. URL: <https://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

⁸⁰ Český statistický úřad. *Rok 2016 přinesl pozitivní ekonomické výsledky* [online]. [cit. 2017-04-18]. URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/rok-2016-prinesl-pozitivni-ekonomicke-vysledky>

Het is niet verrassend dat de meerderheid van de verhandelde goederen wordt gevormd door de categorie van machines en vervoermaterieel. De sterke Tsjechische oriëntatie op de productie van auto's is al lang bekend en al lange tijd is de overheid op zoek naar een manier om de prominente positie te verzwakken. Omdat tegenwoordig deze product een voornamelijk exportgroep vormt, is het raadzaam om de uitvoer meer te diversifiëren.

Volgens de cijfers zijn machines en vervoermaterieel de meest geëxporteerde goederen (in de hoogte van 82.821 miljoen euro), gevolgd door de groep van fabrikaten (22.769 miljoen euro), op de derde plaats komen andere gefabriceerde goederen (19.335 miljoen euro), en daarna volgen chemische producten en verwante stoffen (8.589 miljoen euro), voedsel en levende dieren (5.245 miljoen euro), grondstoffen (3.023 miljoen euro), en minerale brandstoffen en smeermiddelen (2.851 miljoen euro).

Volgens de importcijfers heeft de categorie van machines en vervoermaterieel ook het grootste volume (59.119 miljoen euro), op de tweede plaats volgen fabrikaten (21.820 miljoen euro), gevolgd door andere gefabriceerde goederen (15.980 miljoen euro), chemische producten en verwante stoffen (14.839 miljoen euro), voedsel en levende dieren (6.445 miljoen euro), minerale brandstoffen en smeermiddelen (6.470 miljoen euro) en grondstoffen (2.715 miljoen euro).

In het geval van de wereldhandel overheerst de uitvoer de invoer. De invoer is alleen hoger bij de categorie van voedsel en levende dieren (saldo -1200 miljoen euro), minerale brandstoffen en smeermiddelen (-3.619 miljoen euro), en chemische producten en verwante stoffen (-5.982 miljoen euro).⁸¹

---

⁸¹ Český statistický úřad. *Databáze zahraničního obchodu v přeshraničním pojetí* [online]. [cit. 2017-04-13]. URL: <https://apl.czso.cz/pli/stazo/STAZO.STAZO>

3.3.3 Territoriale analyse van de buitenlandse handel van Tsjechië

Tabel 4 Buitenlandse handel van Tsjechië met belangrijkste handelspartners (2016, in duizend euro)

LAND	INVOER	UITVOER	SALDO
Hongarije	3.000	4.219	1.219
China	15.969	9.888	-14.232
Nederland	3.669	4.212	544
Duitsland	34.108	47.602	13.493
Polen	10.694	8.488	-2.207
Slowakije	6.527	12.328	5.801
Frankrijk	4.098	7.632	3.534
Italië	5.503	6.271	768
Verenigd Koninkrijk	3.438	7.651	4.212

Bron: Eigen verwerking volgens Český statistický úřad. *Databáze zahraničního obchodu v přeshraničním pojetí* [online]. [cit. 2017-04-10].

Beschikbaar op: <https://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

De statistieken tonen dat bij de Tsjechische buitenlandse handel de invoer alsook de uitvoer van machines en transportmiddelen overheerst. Dit is het geval bij alle onderzochte landen, waarmee Tsjechië de meeste handel voert in geldwaarde.

Duitsland neemt als exportbestemming (met een bedrag van 47.602 miljoen euro) in de Tsjechische uitvoer de eerste plaats in, de meest geëxporteerde producten waren machines en vervoermaterieel (27.844 miljoen euro), op de tweede plaats van de ranglijst van exportmarkten staat Slowakije (12.328 miljoen euro), waar Tsjechië ook machines en vervoermaterieel (4.650 miljoen euro) naar exporteert, gevolgd door China (9.888 miljoen euro), hier ook machines en vervoermaterieel (1.103 miljoen euro), Polen (8.488 miljoen euro), machines en vervoermaterieel (3.394 miljoen euro), het Verenigd Koninkrijk (3.438 miljoen euro), machines en vervoermaterieel (1.857 miljoen euro), Frankrijk (7.632 miljoen euro), machines en vervoermaterieel (5.206 miljoen euro), Italië (6.271 miljoen euro) machines en vervoermaterieel (3.136 miljoen euro), Hongarije (4.219 miljoen euro) machines en vervoermaterieel (2.206 miljoen euro), en Nederland staat op de 9^e plaats (4.212 miljoen euro), machines en vervoermaterieel (2.528 miljoen euro).

Tsjechië importeerde in 2016 voor 34.108 miljoen euro uit Duitsland. Daarmee is Duitsland de belangrijkste leverancier. Hoofdzakelijk worden machines en vervoermaterieel ingevoerd (in de hoogte van 15.852 miljoen euro). Op de tweede plaats staat de invoer uit China (15.969 miljoen euro), ook hier machines en vervoermaterieel

(11.865 miljoen euro), verder Polen (10.694 miljoen euro) machines en vervoermaterieel (3.017 miljoen euro), het Verenigde Koninkrijk (7.651 miljoen euro), machines en vervoermaterieel (5.354 miljoen euro) Slowakije (6.527 miljoen euro), machines en vervoermaterieel (2.478 miljoen euro), Italië (5.503 miljoen euro), machines en vervoermaterieel (2 109 miljoen euro), Frankrijk (4.098 miljoen euro), machines en vervoermaterieel (1668 miljoen euro), Hongarije (3 000 miljoen euro), machines en vervoermaterieel (1 296 miljoen euro).⁸² Wat de invoer betreft, neemt Nederland de 8^e plaats in (3.669 miljoen euro), ook hier domineren machines en vervoermaterieel (1487 miljoen euro).

---

⁸² Český statistický úřad. *Databáze zahraničního obchodu v přeshraničním pojetí* [online]. [cit. 2017-04-13]. URL: <https://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

4 Analyse van export- en importbetrekkingen tussen Nederland en Tsjechië

4.1 Geschiedenis van handelsbetrekkingen⁸³

Al in de Middeleeuwen waren in de Tsjechische landen veel Nederlandse en Vlaamse handelaren. Het ging echter niet om een officiële zakelijke relatie. Grotere economische betrekkingen zijn succesvol tussen de oorlogen ontwikkeld. In de stad Best in de buurt van Eindhoven werd bijvoorbeeld een schoenenfabriek van Bata gebouwd, terwijl in Tsjecho-Slowakije onder andere Philips en Unilever begonnen te ondernemen. In de jaren dertig van de 20e eeuw bezette Nederland de vierde plaats op de ranglijst van buitenlandse investeerders in Tsjecho-Slowakije.

Na de Tweede Wereldoorlog scheidden de wegen zich van deze twee landen. Nederland behoorde tot de oprichters van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie. Bovendien was het land een medeoprichter van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal in 1951 en in 1957 van de EEG. Tsjecho-Slowakije daarentegen werd een lidstaat van het Warschaupact en van de Raad voor wederzijdse economische hulp (Comecon). Nederland werd toen als westers kapitalistisch land als een tegenstander beschouwd. In de jaren zeventig vormde de buitenlandse handel van Nederland met alle Comecon-landen slechts een klein aandeel van het totale volume. Bij de invoer was het 1,6% en bij de uitvoer 1,8%. Het aandeel van Tsjecho-Slowakije was toen minder dan 0,3%.

Een nieuw begin in de betrekkingen tussen Tsjecho-Slowakije en Nederland werd aangekondigd door de advertentie met de slogan "Philips is terug", gevestigd in Praag na de Fluwelen Revolutie. Toen voegde het Nederlandse ministerie van Economische Zaken Tsjechië tot de groep van 25 nieuwe markten toe. Daardoor werd Tsjechië als een economisch geavanceerd en als een transitieland geclassificeerd. De Tsjechische voordelen waren sociale en politieke stabiliteit, industriële traditie, de gunstige geografische ligging, relatief goedkoop en goed opgeleide werknemers en een hoog opleidingsniveau van de bevolking. In 1998-2000 waren de buitenlandse directe investeringen van Nederlandse bedrijven in Tsjechië meer dan één miljard euro, wat 5% van de Nederlandse directe investeringen in de voormalige communistische landenvormde.

---

⁸³ Renner, Hans. *Česká republika a Nizozemsko, historie vzájemných vztahů*. 1.vyd. Praha: Paseka, 2002 ISBN 80-7106-487-4

4.2 Vergelijking van de buitenlandse handel

Als men de betrokkenheid van beide landen bij de internationale handel probeert te vergelijken, vind men zeker een aantal overeenkomsten maar ook verschillen. Ondanks de kleinere oppervlakte van Nederland is de waarde van de Nederlandse buitenlandse handelsomzet aanzienlijk hoger dan die van Tsjechië. De oorzaak hiervan zouden de vele langlopende zakelijke banden met West-Europa en een grotere geloofwaardigheid van de regio kunnen zijn. De meest opvallende verklaring is verder een zeer gunstige locatie. Hoewel in verband met Tsjechië vaak wordt gepraat over een uitstekende strategische ligging in het midden van Europa, heeft Tsjechië één belangrijk voordeel niet, namelijk de toegang tot zee. Zoals we in het tweede hoofdstuk zagen, levert de haven van Rotterdam een belangrijke bijdrage aan de internationale handel.

Er zijn echter ook veel overeenkomsten. De territoriale structuur heeft bijna hetzelfde patroon. De belangrijkste handelssamenwerking vindt zowel in geval van Nederland als Tsjechië plaats met de aangrenzende landen, voornamelijk met Duitsland. Voor Nederland, maar ook voor Tsjechië, is één van de belangrijkste exporteurs China. De samenstelling van de geëxporteerde goederen is vergelijkbaar. Beide landen exporteren vooral machines en vervoersmaterieel, waarvan de meest voorkomende bestemming ook Duitsland is.

4.3 Huidige handelsbetrekkingen

De Tsjechisch-Nederlandse handel en economische samenwerking wordt beheerst door een aantal verdragen op het multilaterale en bilaterale niveau. Bij de multilaterale verdragen hoort het Verdrag betreffende de toetreding van de Tsjechische Republiek tot de Europese Unie, dat op 1 mei 2004 in werking trad. Verder worden de wederzijdse betrekkingen door het juridische kader van de WTO en de OESO beheerst. De bilaterale verdragen zijn Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Tsjechoslowaakse Socialistische Republiek tot het vermijden van dubbele belasting en het voorkomen van het ontgaan van belasting met betrekking tot belastingen naar het inkomen en naar het vermogen van 5 november 1974,⁸⁴ de Overeenkomst inzake de bevordering en wederzijdse bescherming van investeringen tussen Tsjecho-Slowakije en

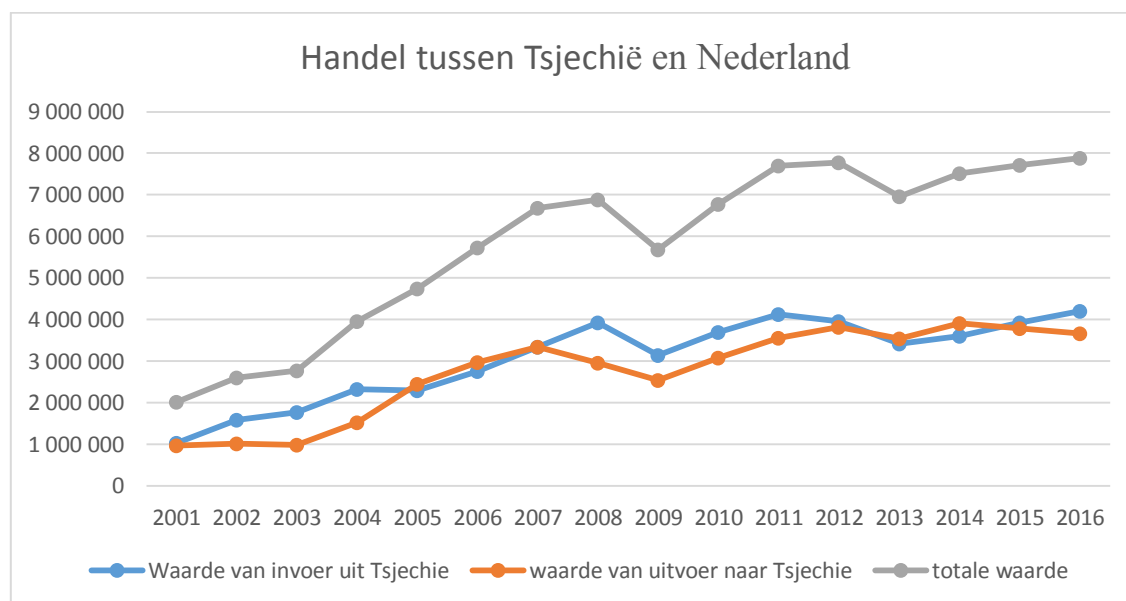
---

⁸⁴ Overheid.nl. *Wet- en regelgeving* [online]. [cit. 2017-04-23]. URL: <http://wetten.overheid.nl/BWBV0006082/2010-12-01>

het Koninkrijk der Nederlanden met ingang van 1 oktober 1992⁸⁵ en het aanvullend Protocol bij de Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Tsjechooslowaakse Socialistische Republiek tot het vermijden van dubbele belasting en het voorkomen van het ontgaan van belasting met betrekking tot belastingen naar het inkomen en naar het vermogen van 15 oktober 2012.⁸⁶

4.3.1 Handelsbetrekkingen sinds 2001

Grafiek 1 Buitenlandse handel tussen Tsjechië en Nederland 2001-2016 (grensoverschrijdend concept)

Bron: Eigen verwerking volgens Český statistický úřad. *Databáze zahraničního obchodu v přeshraničním pojetí* [online]. [cit. 2017-04-15].

Beschikbaar op: <https://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

In 2015 hebben meer dan tweeduizend Tsjechische exporteurs en meer dan vierduizend importeurs gehandeld met Nederland, voornamelijk uit de ICT, automobielenindustrie en andere technische takken.⁸⁷ De handelswaarde tussen de landen blijft sinds 2001 groeien.

⁸⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken [online]. [cit. 2017-05-01]. URL:

http://www.minbuza.nl/binaries/content/assets/ecer/ecer/import/hof_van_justitie/nieuwe_hofzaken_inclusief_verwijzingsuitspraak/2016/c-zakenummers/c-284-16-verwijzingsbeschikking-nl.pdf

⁸⁶ Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Seznam platných mezinárodních smluv s Českou republikou* [online]. [cit. 2017-04-03]. URL:

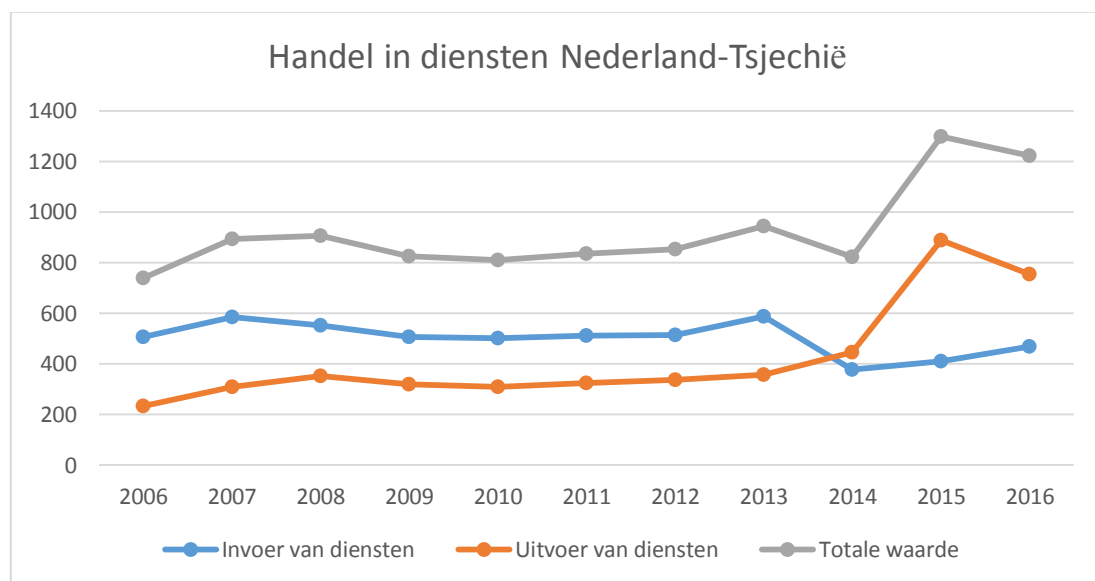
http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/nizozemsko/smlouvy/index.html

⁸⁷ BussinesInfo.cz. *Bývalý význam a koloniální rozpětí Nizozemska je pryč, ne ale v EU* [online]. [cit. 2017-04-03]. URL: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/byvaly-vyznam-a-koloniální-rozpeti-nizozemska-je-pryc-ne-ale-v-eu-87967.html>

De verwachting is dat deze trend in de komende jaren, in een periode van economische groei in Europa, zal voortduren. De daling van de wederzijdse handel ging gepaard met de wereldwijde economische crisis die in 2008 toesloeg. Nadat in 2009 de Nederlandse uitvoer naar Tsjechië was gedaald, beliep de uitvoer dat jaar slechts 2.538.645 miljoen euro. Al in 2013 lag de uitvoer twee keer zo hoog. In tegenstelling tot Tsjechië is de daling van de Nederlandse uitvoer al duidelijk zichtbaar in 2008. De verklaring daarvoor kan een grotere verbondenheid met de wereldhandel zijn. De volgende daling kwam rond 2012. Toen heeft de Tsjechische economie in de periode 2012-2013 een economische neergang gekend. Een negatief gevolg daarvan was een stijging van de werkloosheid, een daling van het inkomen van consumenten, net als een daling van de consumptie en investeringen. In 2013 begon de Tsjechische Nationale Bank interventies te plegen, die de groei van de buitenlandse handel herstelde.

4.3.2 Handel in diensten

Grafiek 2 Handel in diensten Nederland-Tsjechië 2016

Eigen verwerking volgens Centraal Bureau voor de Statistiek. *Internationale handel; invoer en uitvoer van diensten naar land*

Beschikbaar op: <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=82616NED&D1=a&D2=0-3,17-18,21,25-37,1&D3=72&D4=4,9,1&VW=T>

De ontwikkeling van de wederzijdse handel in diensten is in bepaalde mate vergelijkbaar met de handel in goederen. Als we de grafiek van dienstverlening met de grafiek over de handel in goederen vergelijken, zien we dat de handel in diensten stabiel is. Ook hier is

het begin van de economische crisis duidelijk te zien en dit komt overeen met de bevindingen uit het derde hoofdstuk. Na de crisis is er geen sprake van een opvallende groei. Hier zien we echter het belang van de interventies in de Tsjechische economie. Volgens deze gegevens intensifieerde daarna de samenwerking met Nederland.

De meerderheid van de diensten heeft min of meer specifieke betrekking op de uitvoer of invoer van goederen. Het gaat om een aantal diensten die dergelijke handel mogelijk maken. Deze bestaan uit verzekeringsmaatschappijen en kredietinstellingen, maar het grootste deel wordt gevormd door het vervoer van de goederen zelf. Naast dit soort diensten is er een aanzienlijk deel van technische, zakelijke, ICT en reisverkeer diensten. Daarnaast speelt ook het toerisme en aanverwante diensten een belangrijke rol.

4.3.3 Invloed van de toetreding tot de EU op de wederzijdse handel

Vanuit het perspectief van de Tsjechische uitvoer naar Nederland was er al voor 2004 een groei. Daarom kunnen wij niet automatisch concluderen dat de toetreding de groeiende uitvoer in enkele mate beïnvloed heeft. Aan de andere kant is de opwaartse handelsbalans na de toetreding duidelijk zichtbaar. Het is verder duidelijk dat na het jaar 2004 het totale volume van de ingevoerde goederen uit Nederland sterk is toegenomen.

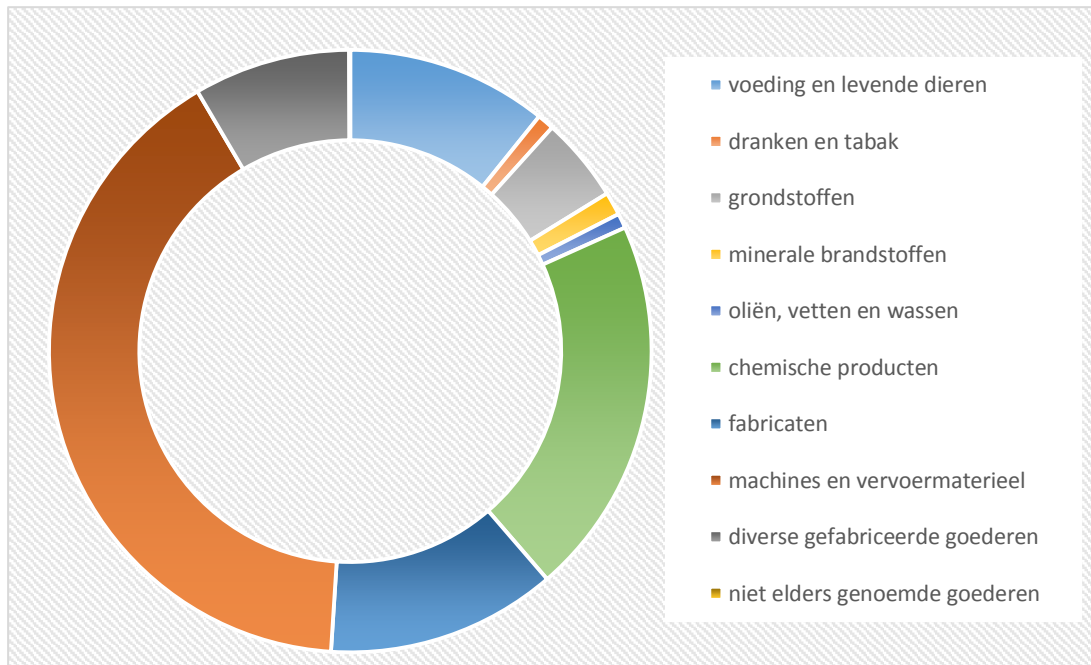
4.4 Analyse van de structuur van goederen

4.4.1 Nederlandse uitvoer naar Tsjechië

Zoals uit de diagram van de Nederlandse uitvoer blijkt, zijn de belangrijkste verhandelde goederen machines en vervoermaterieel. Daarnaast worden er relatief veel chemische producten geëxporteerd. Dit is niet verbazend, omdat de chemische industrie het tweede grootste exportaandeel van Nederland in het algemeen vormt en een belangrijke pijler van de Nederlandse economie is. Op de derde plaats staan fabrikaten, d.w.z. grondstoffen die verder in Tsjechië worden verwerkt. Bij deze groep heeft Nederland een negatief saldo. Dit betekent dat de invoerwaarde uit Tsjechië hoger is. Vervolgens komt voeding en levende dieren. De vierde positie van deze groep ondersteunt de Nederlandse positie als een belangrijke exporteur van landbouwproducten. Hierna volgt diverse gefabriceerde goederen. Minerale brandstoffen zijn ook een belangrijk exportproduct, wat overeenstemt met de noodzaak van Tsjechië om deze te importeren. Dit wordt gevolgd door dranken

en tabak. Bij deze exportgroep is de uitvoer van Nederland weer kleiner dan de invoer uit Tsjechië. Op de voorlaatste plaats staan oliën, vetten en wassen gevolgd door de niet elders genoemde goederen.

Grafiek 3 Nederlandse uitvoer naar Tsjechië 2016

Eigen verwerking volgens Centraal Bureau voor de Statistiek, *Internationale handel; invoer en uitvoer van diensten naar land*

Beschikbaar op: [http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLEN&PA=7137ENG&D1=0-2&D2=0&D3=14,19,26-27,36,46,51,57,63-64&D4=\(1-14\)-I&LA=EN&VW=T](http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLEN&PA=7137ENG&D1=0-2&D2=0&D3=14,19,26-27,36,46,51,57,63-64&D4=(1-14)-I&LA=EN&VW=T)

Voor een diepere analyse volgt hieronder de top 16 van Nederlandse exportgoederen.

Tabel 5 Belangrijkste Nederlandse exportgoederen (2016, duizend euro)

Product	Waarde in 2014	Waarde in 2015	Waarde in 2016
Elektrische machines, apparaten en onderdelen daarvan	1.482.885	967.265	1.734.961
Machines, toestellen, kernreactoren, stoomketels	353.497	580.574	1.276.222
Kunststof en producten daarvan	319.247	345.058	415.857
Farmaceutische producten	204.896	181.619	338.262
Voertuigen met uitzondering van trams en treinen	145.370	177.108	321.032
Optische instrumenten, meeting-, controle-, medische- en chirurgische instrumenten en apparaten;	133.328	129.593	265.831
Aluminium en producten daarvan	61.362	49.527	147.466
Kleding en kledingtoebehoren gebreid of gehaakt	7.435	6.042	144.592
Cosmetische producten	14.611	19.539	139.159
Ijzer en staal	73.399	98.649	118.075
Levende bomen en andere planten; bollen, wortels en dergelijke	89.879	106.367	115.273
Fruit	16.324	19.665	112.403
Vlees en eetbare slacht afvallen	55.276	59.359	108.305
Organische chemicaliën	52.895	72.914	103.547
Kleding en kledingtoebehoren, niet gebreid of gehaakt	6.886	5.600	98.847
Groenten en bepaalde wortels en knollen	74.014	81.281	95.319

Eigen verwerking volgens International Trade Centre. *Bilateral trade between Czech Republic and Netherlands*

Beschikbaar op: http://www.trademap.org/Bilateral_TS.aspx?nvpm=1|203||528||TOTAL||2|1|1|2|1|1|1|1

Elektrische machines, apparaten en onderdelen daarvan zijn de belangrijkste exportproducten van Nederland naar Tsjechië. Een hoofdrol spelen hier telefoontoestellen, inclusief telefoontoestellen voor cellulaire netwerken of voor andere draadloze netwerken, andere toestellen voor het zenden of ontvangen van spraak, beelden of andere gegevens, monitoren en projectoren. Tsjechië staat op de 12e plaats van exportbestemmingen voor deze producten. Duitsland, China en Polen staan vóór Nederland als de drie belangrijkste exporteurs. De tweede meest geëxporteerde productgroep zijn machines, toestellen, kernreactoren en stoomketels. Hier exporteert Nederland vooral automatische gegevensverwerkende machines en delen daarvan, magnetische en optische lezers, machines voor het overzetten van gegevens op gegevensdragers in gecodeerde vorm en machines voor het verwerken van die gegevens.

Tsjechië is in dit geval de 8e exportbestemming voor deze producten. De belangrijkste leveranciers zijn China, Duitsland gevolgd door Nederland. Op de derde plaats komt kunststof en producten daarvan, namelijk polymeren van propyleen waarvan polypropyleen de meest voorkomende is. Dit wordt in vele sectoren van de voedings- en textielindustrie gebruikt. Tsjechië is de 9e exportbestemming. Bij deze groep heeft ook Nederland een belangrijke positie als leverancier en staat tweede direct na Duitsland, gevolgd door Slowakije. De volgende productgroep zijn farmaceutische producten, namelijk geneesmiddelen voor therapeutisch of voorkomend gebruik. Tsjechië staat op de 17e plaats en de exporteurs naar Tsjechië zijn Duitsland, Frankrijk en Nederland. De volgende productgroep is voertuigen met uitzondering van trams en treinen. Tractors spelen hier een dominante rol. Tsjechië is de 7e exportbestemming. Belangrijke concurrenten voor Nederland zijn Duitsland en België. Nederland staat in dit geval derde. Optische instrumenten, meting-, controle-, medische- en chirurgische instrumenten en apparaten, namelijk instrumenten en toestellen voor de geneeskunde, tandheelkunde of voor de veeartsenijkunde zijn andere geëxporteerde producten. Tsjechië is de 22e exportbestemming en de belangrijkste exporteurs naar de Tsjechische markt zijn Duitsland, Nederland en België. De volgende is aluminium en producten daarvan, namelijk ruw aluminium. De aluminium is waarschijnlijk bestemd voor de Tsjechische industrie, want het wordt gebruikt in veel gebieden die van belang in Tsjechië zijn, zoals engineering, bouwindustrie en chemische industrie. Tsjechië is de 9e exportbestemming en in dit geval neemt Nederland de eerste positie in, gevolgd door Polen en Duitsland. De volgende is kleding en kledingtoebehoren gebreed of gehaakt. De meest geëxporteerde producten zijn T-shirts, borstrokken en onderhemden, van brei- of haakwerk. Tsjechië is de 5e exportbestemming. Duitsland is de belangrijkste exporteur gevolgd door Nederland en Polen. Cosmetische producten en vooral producten voor het gebruik op haar zijn het volgende exportproduct. Ook hier staat Nederland na Duitsland, gevolgd door Frankrijk. De volgende productgroep is ijzer en staal, namelijk gewalste platte producten van ijzer of niet-gelegeerd staal. Tsjechië is de 11e exportbestemming. Duitsland, Slowakije en Polen zijn de belangrijkste exporteurs. Nederland staat op de 9e plaats. De volgende categorie is levende bomen en andere planten; bollen, wortels en dergelijke, namelijk afgesneden bloemen en bloemknoppen, voor bloemstukken of voor versiering, vers, gedroogd, gebleekt, geverfd, geïmpregneerd of op andere wijze geprepareerd. Tsjechië is de 11e exportbestemming. Bij deze exportgroep neemt Nederland de eerste positie in gevolgd door Duitsland en Spanje. Dit bevestigt de prominente positie van Nederland in

deze branche. De volgende exportgroep is fruit, namelijk bananen. Tsjechië staat op de 5e plaats als exportbestemming. In het geval van uitvoer naar Tsjechië is België de belangrijkste leverancier, gevolgd door Nederland en Duitsland. In dit geval gaat het om het zogenoemde wederinvoeren. Vlees en eetbaar slachtafval, namelijk vlees van runderen, vers of gekoeld is de volgende exportgroep. Tsjechië neemt de 12e positie als exportbestemming in. Ook in dit geval is Nederland de belangrijkste exporteur gevolgd door Polen en Oostenrijk. De volgende is organische chemicaliën, namelijk acyclische koolwaterstoffen. Ook deze producten zijn een belangrijke grondstof die verder in de Tsjechische industrie wordt verwerkt. Koolwaterstoffen als methaan en ethaan zijn een belangrijke energiebron. Het voornaamste gebruik van koolwaterstoffen is als brandstofbron. In vaste vorm hebben ze de vorm van asfalt.⁸⁸ Tsjechië is de 7e exportbestemming. Exporteurs naar Tsjechië zijn Duitsland, België, Servië, Polen en Nederland. Het volgende exportproduct is kleding en kledingtoebehoren, niet gebreid of gehaakt, namelijk broekpakken voor vrouwen of meisjes, ensembles, jassen, blazers, jurken, rokken, broekrokken, lange broeken en dergelijke. Tsjechië is de 6e exportbestemming. Duitsland, Nederland en Poland zijn de belangrijkste leveranciers aan de Tsjechische markt. In dit verband is het interessant om de uitvoer naar Nederland van synthetische of kunstmatige filamenten en kunstmatige textielstoffen uit Tsjechië te vermelden. Dit betekent dat in Tsjechië vooral fabrikanten geproduceerd worden die daarna worden geëxporteerd. Als laatste groep staat groenten en bepaalde wortels en knollen. Tomaten, vers of gekoeld, spelen hier een hoofdrol. Tsjechië is de 10e exportbestemming. Het is niet verrassend dat ook hier Nederland de eerste positie inneemt, gevolgd door Duitsland en Spanje. Deze positie hangt samen met de grote productie van Nederlandse tomaten. Deze worden door het hele jaar in kassen geteeld. Daarom is het aanbod door het hele jaar stabiel en dankzij dit heeft Nederland een concurrentievoordeel.

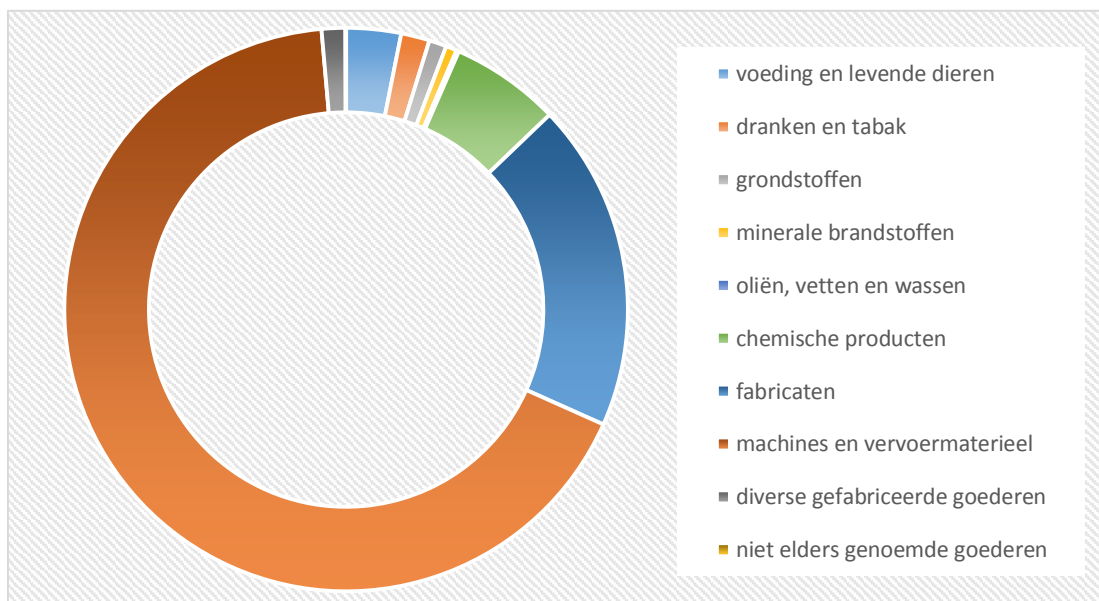
---

⁸⁸ Wikipedia. *Hydrocarbon* [online]. [cit. 2017-04-21]. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Hydrocarbon>

4.4.2 Tsjechische uitvoer naar Nederland

Zoals uit de grafiek van de goederenstructuur van de uitvoer blijkt, zijn de belangrijkste verhandelde goederen machines en vervoermaterieel. Hier domineert de Tsjechische uitvoer over de invoer uit Nederland. De gedetailleerde cijfers laten zien dat de dominantie van Tsjechië in deze categorie significant is. Ondanks deze dominantie is er een noodzaak om machines uit Nederland te importeren. Een verklaring daarvoor is de mogelijke noodzaak aan machines die veeleisend zijn wat knowhow betreft. Op de tweede plaats staan fabricaten gevolgd door chemische producten, voeding en levende dieren. De volgende belangrijke exportgroep is dranken en tabak. Verder volgen diverse gefabriceerde goederen. Daarnaast worden er relatief veel grondstoffen geëxporteerd, gevolgd door minerale brandstoffen. Op de voorlaatste plaats komen oliën, vetten en wassen. De minst uitgevoerde productgroep is niet elders genoemde goederen.

Grafiek 5 Tsjechische uitvoer naar Nederland 2016

Eigen verwerking volgens Centraal Bureau voor de Statistiek, *Internationale handel; invoer en uitvoer van diensten naar land*

Beschikbaar op: [http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLEN&PA=7137ENG&D1=0-2&D2=0&D3=14,19,26-27,36,46,51,57,63-64&D4=\(1-14\)-I&LA=EN&VW=T](http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLEN&PA=7137ENG&D1=0-2&D2=0&D3=14,19,26-27,36,46,51,57,63-64&D4=(1-14)-I&LA=EN&VW=T)

Ook hier zijn machines en vervoermateriaal de voornaamste exportgroep, namelijk elektrische machines, apparaten en onderdelen daarvan, dat betekent telefoontoestellen en dergelijke. Nederland is in dit geval de 3e belangrijkste Tsjechische exportbestemming. China neemt als een exporteur de eerste positie in, gevolgd door Tsjechië en de Verenigde Staten. Machines, toestellen, kernreactoren, stoomketels is de 2e meest geëxporteerde productgroep, waarvan automatische gegevensverwerkende machines en dergelijke de belangrijkste zijn. Nederland is de 4e belangrijkste exportbestemming. De voornaamste importeurs aan de Nederlandse markt zijn China, Hong Kong en de Verenigde Staten, gevolgd door Thailand, Polen, Duitsland en België. Tsjechië staat op de 8e plaats. Daaruit kan geconcludeerd worden dat bij deze groep een hoge mate van concurrentie is. Nederland is in dit geval echter een belangrijke exportbestemming. Voertuigen met uitzondering van trams en treinen zijn de 3e belangrijkste exportgroep, namelijk automobielen en andere motorvoertuigen, hoofdzakelijk ontworpen voor het vervoer van personen. De derde positie bevestigt het belang van de automobiellindustrie in Tsjechië. Nederland is de 13e exportbestemming. Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, België, Spanje en Slowakije zijn voor Nederland meer belangrijke exporteurs van automobielen. De volgende geëxporteerde productgroep is producten van ijzer en staal, bijvoorbeeld bruggen, brugdelen, sluisdeuren, kapconstructies, deuren en ramen, alsmede kozijnen en drempels, luiken, balustrades en pilaren van ijzer of staal. Nederland is de 3e exportbestemming. Duitsland, België, China en het Verenigd Koninkrijk zijn de meest belangrijke exporteurs naar Nederland. Het is daarom wenselijk om te streven naar verbetering van de Tsjechische positie.

Tabel 6 Belangrijkste Tsjechische exportgoederen (2016, duizend euro)

Product	Waarde	Waarde	Waarde
	in 2014	in 2015	in 2016
Elektrische machines, apparaten en onderdelen daarvan	819.632	1.045.299	1.161.172
Machines, toestellen, kernreactoren, stoomketels	906.099	910.348	861.462
Voertuigen met uitzondering van trams en treinen	575.542	509.992	586.386
Producten van ijzer en staal	227.488	251.075	249.536
Kunststof en producten daarvan	113.367	109.402	113.529
Rubber en producten daarvan	76.552	92.889	101.133
Optische instrumenten, meeting-, controle-, medische- en chirurgische instrumenten en apparaten;	59.294	75.630	84.968
Speelgoed, spellen, sportartikelen; delen en toebehoren daarvan	73.463	84.507	84.353
Farmaceutische producten	46.763	59.598	75.704
Papier en karton	53.882	57.503	58.186
Meubilair; beddengoed, matrassen, matrassen, kussens en dergelijke artikelen; verlichtingstoestellen	32.298	49.266	57.158
Tabak en bereide tabakssurrogaten	1.851	22.869	54.754
Verschillende producten van metalen	43.284	43.863	42.861
Hout en houtwaren;	29.846	37.517	40.895
Diverse gefabriceerde producten	21.627	32.415	39.201
Ijzer en staal	30.258	31.779	38.854

Eigen verwerking volgens International Trade Centre. *Bilateral trade between Czech Republic and Netherlands*

Beschikbaar op: http://www.trademapp.org/Bilateral_TS.aspx?nvpm=1|203|528|TOTAL||2|1|1|2|1|1|1

De volgende exportgroep is kunststof en producten daarvan, namelijk artikelen van kunststof en artikelen van andere stoffen. Nederland is de 11e exportbestemming. China, Duitsland en de Verenigde Staten zijn de belangrijkste exporteurs naar Nederland (Tsjechië staat op de 22e positie). Rubber en producten daarvan, namelijk nieuwe luchtbanden is de andere exportgroep. Nederland is de 8e exportbestemming. De belangrijkste exporteurs zijn Duitsland, België en China (Tsjechië staat op de 20e positie). Optische instrumenten, meting-, controle-, medische- en chirurgische instrumenten en apparaten zijn ook van belang. Hier worden instrumenten en toestellen voor de geneeskunde, tandheelkunde of voor de veeartsenijkunde geëxporteerd. Nederland is de 3e belangrijkste exportbestemming. De belangrijkste posities worden door de Verenigde Staten, Ierland en Duitsland ingenomen. Deze exportgroep is ook vertegenwoordigd bij de Nederlandse export. In dit geval kan outsourcing een verklaring daarvoor zijn. In

Tsjechië worden deze instrumenten tegen lagere kosten geproduceerd en daarna worden ze naar Nederland uitgevoerd. Speelgoed, spellen, sportartikelen; en delen en toebehoren daarvan is de volgende belangrijke Tsjechische exportgroep, namelijk driewielers, autopeds, pedaalauto's en dergelijk speelgoed op wielen, en poppenwagens, poppen en ander speelgoed. Nederland neemt de 8e positie als exportbestemming in. Tsjechië is na China en Hong Kong de derde belangrijkste exporteur in deze productgroep. Farmaceutische producten, namelijk geneesmiddelen voor therapeutisch of voorkomend gebruik zijn andere belangrijke exportproducten. Nederland is de 7e belangrijke exportbestemming. Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten spelen een hoofdrol als exporteurs. Een andere belangrijke exportgroep is papier en karton, namelijk ongestreken kraftpapier en karton in rollen. Nederland is de 4e exportbestemming. Belangrijke exporteurs van deze producten zijn Zweden, Portugal, Polen en Tsjechië. De noodzaak om papier en hout te importeren komt door het feit dat er in Nederland weinig bosgebieden zijn. Een andere exportgroep wordt gevormd door meubelen en delen daarvan. Nederland staat op de 8e plaats als een exportbestemming. China, Duitsland, België en Polen zijn de belangrijkste leveranciers (Tsjechië staat op de 19e plaats). Tabak en bereide tabakssurrogaten, namelijk sigaren, cigarillo's en sigaretten, van tabak of van tabakssurrogaten zijn ook van belang. Nederland is het 4e belangrijkste exportbestemming. De volgorde van de exporteurs is als volgt: Polen, Duitsland, België, Litouwen en Tsjechië. Daarna volgen verschillende producten van metalen, namelijk stoppen, doppen en deksels, inclusief kroonkurken, schroefdoppen overgieten stoppers, flessencapsules, schroefdraad sponnen, stopdeksels, afdichtingen en andere verpakkingen. Duitsland en Polen gevolgd door Tsjechië, zijn de belangrijkste exporteurs naar Nederland. Het volgende belangrijke exportproduct is hout en houtwaren. Ook in dit geval is Nederland als een exportbestemming van belang. Nederland staat namelijk op de 3e plaats. Indonesië, China en België zijn echter de belangrijkste exporteurs (Tsjechië staat niet bij de eerste twintig). De volgende productgroep is diverse gefabriceerde producten, namelijk bezems, borstels, met de hand bediende mechanische vegers zonder motor, mops en plumeaus; gereede knotten voor borstelwerk; verfkussens en rollen; wissers van rubber of van andere soepele materialen.

Nederland is de 2e belangrijkste exportbestemming. Tsjechië is de vierde belangrijkste exporteur na China, België en Duitsland. De laatste groep is ijzer en staal, namelijk ijzerlegeringen. Ook hier is de positie van Nederland belangrijk. Het land is de 3e belangrijkste exportbestemming. Niettemin staat Tsjechië niet bij de eerste twintig exporteurs. Duitsland, België en Finland zijn de belangrijkste.

4.4.3 Samenvatting

Beide landen exporteren producten en grondstoffen die een concurrentievoordeel vertegenwoordigen, dus producten en grondstoffen die relatief overvloedig zijn. Dit ondersteunt de theorie over het principe van handel. In de praktijk betekent dit dat Tsjechië voornamelijk producten van machinebouwindustrie en automobiellindustrie exporteert. Bij Nederland klopt dat ten dele niet. In het geval van Nederland zou men verwachten dat de meest geëxporteerde producten naar Tsjechië landbouwproducten zouden zijn. Dit is echter niet het geval. De analyse laat zien, dat fruit en groenten de 12e en 16e positie innemen. Hoewel deze producten niet een belangrijke exportgroep van Nederland vormen, ten opzichte van Tsjechië staat Nederland na Duitsland op de 2e plaats op de ranglijst van groenten/fruit exporteurs naar Tsjechië. Verder staat de andere belangrijke Nederlandse industriebranche, namelijk het kweken van bloemen en bollen, vertegenwoordigd door levende bloemen op de 11e plaats van de Nederlandse exportproducten. Wat echter niet verrassend is, is dat Nederland een hoofdexporteur naar Tsjechië van deze producten is. Door de Nederlandse uitvoer wordt verder het belang van de chemische industrie bevestigd. Van de 16 belangrijkste Nederlandse exportproducten zijn er vier afkomstig uit de chemische industrie.

Ook de Tsjechische export is in overeenstemming met de structuur van de Tsjechische economie en industriebranches. Zoals de vooronderstelling was, exporteert Tsjechië naar Nederland het meest de producten van machinebouw. Uit de analyse kan verder geconcludeerd worden, dat Tsjechië in het algemeen basisproducten en grondstoffen exporteert en goederen met een hogere toegevoegde waarde importeert.

Opvallend is dat er vaak exportproducten, die wederzijds verhandeld worden, komen voor. Er zijn twee mogelijke verklaringen daarvoor. Ten eerste kan bij diverse machines en optische instrumenten de zogenoemde outsourcing worden gebruikt. Ten tweede worden vaak machines met hoge toegevoegde waarde geëxporteerd. Deze worden gebouwd op een bepaalde wijze die knowhow vereist.

Het belang van beide landen voor elkaar is ten dele relatief. Tsjechië staat vaak op de 6e en hogere posities in de ranglijst van Nederlandse exportbestemmingen. Nederland heeft dus nauwere betrekkingen vooral met aangrenzende landen. In tegenstelling daartoe speelt Nederland een belangrijkere rol als een exportbestemming van Tsjechië.

5 Prognose van de handelsbetrekkingen tussen Nederland en Tsjechië

Nederland is tegenwoordig één van de belangrijkste economische partners van de Tsjechische Republiek. Het voordeel is de geografische en culturele nabijheid van de landen en natuurlijk het feit dat beide landen deel van de Europese interne markt uitmaken. Verder ligt gezien de omvang van de economieën en beperkte thuismarkten de uitvoer voor de hand. Met andere woorden, de vraag is ten opzichte van de productieomvang klein. Ook de relatief hoge arbeidskosten in Nederland en de noodzaak om het concurrentievermogen van de Nederlandse bedrijven te behouden, dwingen sommige Nederlandse ondernemers niet alleen tot het zoeken naar goedkopere (maar ook van hoge kwaliteit) leveranciers in het buitenland, maar ook tot de verschuiving van de productie en ontwikkelingscapaciteiten naar landen met lagere loonkosten en toch met een gekwalificeerde beroepsbevolking. Tsjechië deed mee aan deze trend en werd één van de belangrijkste bestemmingen voor de zogenoemde "nearshoring"⁸⁹. Een paar jaar na de Tsjechische toetreding tot de EU begon de Nederlandse export echter zijn activiteiten op andere bestemmingen te richten, namelijk op gebieden met een groter potentieel (bijvoorbeeld India, China, Rusland, Turkije, de nieuwe EU-lidstaten Roemenië en Bulgarije). De Nederlandse belangstelling in de Tsjechische Republiek bestaat nog steeds, hoewel in mindere mate. Hoe instabiel het zakelijke leven is toont het citaat van Phil Condit, voormalige CEO van Boeing: *"In simple terms, we are aligning our business today with the way we believe future systems will be designed, acquired and maintained."* Wat vandaag een bloeiende handelssamenwerking is, kan morgen helemaal anders worden. Daarom is de prognose beperkt.

Omdat het succes van de binnenlandse economie belangrijk is voor de buitenlandse handel, wordt er op de economische prognoses van beide landen ingegaan. Volgens het Centraal Planbureau (CPB) zal de Nederlandse economie in de periode 2018-2021 met gemiddeld 1,7% per jaar groeien. De groei van de economie gaat gepaard met een toenemende werkgelegenheid en consumptie. Deze gunstige omstandigheden zorgen voor een stabiele werkloosheid van 4,7%. Dit alles is terug te vinden in de groei van de uitvoer. Verder heeft het CPB bekendgemaakt dat de rente en inflatie licht oplopen, maar

---

⁸⁹ Nearshoring is the outsourcing of business processes, especially information technology processes, to companies in a nearby country, often sharing a border with the target country. Bron: <https://en.wikipedia.org/wiki/Nearshoring>

laag blijven.⁹⁰ Verder is in 2016 de staatsschuld voor de eerste keer tot 61,9% gedaald.⁹¹ Economen zijn het er niettemin over eens dat de Nederlandse economie hervormd moet worden. Ten eerste moet het arbeidsrecht, en het gezondheids- en pensioenstelsel⁹² hervormd worden. Ten tweede zou het probleem met de onroerend goed markt opgelost moeten worden.⁹³ De markt is namelijk verstoord door hypotheeklen die niet tot terugbetaling stimuleren, wat resulteert in een grotere schuldenlast onder de bevolking.

Al met al staat Nederland volgens de prognoses voor een periode van economische groei. De opkomst van het populisme vertegenwoordigd door Geert Wilders kan echter een aantal andere politieke kwesties opleveren.

Ook voor Tsjechië is er een positieve economische toekomst voorspeld.⁹⁴ Volgens de nieuwe prognose van Deloitte, getiteld Global Manufacturing Competitiveness Index uit 2016 zal het land binnen vijf jaar naar de top 20 van de ranglijst van meest concurrerende landen klimmen. Dat betekent dat het land stijgt van de huidige 23^e naar de 20^e positie.⁹⁵ Aan de andere kant komt er een einde aan de stabiele wisselkoers van de Tsjechische kroon, als gevolg van de afronding van de interventie van de Tsjechische Nationale Bank. Een andere bedreiging is de mogelijke uittreding uit de EU. De meerderheid van de Tsjechen heeft een negatieve houding ten opzichte van het EU-lidmaatschap. Een enquête van het Tsjechische tijdschrift Reflex toont dat 80% van de ondervraagden voor een uittreding zou stemmen.⁹⁶

---

⁹⁰ Centraal Planbureau. *Centraal Economisch Plan 2017* [online]. [cit. 2017-04-16]. URL: <https://www.cpb.nl/publicatie/centraal-economisch-plan-2017>

⁹¹ Staatsschuldmetr. [online]. [cit. 2017-04-17]. URL: <http://www.destaatsschuldmetr.nl/>

⁹² Zie: <http://www.ad.nl/economie/voorzichtig-stapje-in-hervorming-pensioenstelsel~af0911dd/> of <http://dekwetsbaren.tumblr.com/post/85989009669/hervorming-arbeidsrecht-is-dringend-noodzakelijk>

⁹³ Daskapital. *Huizenmarkt fixen? Stop dan de subsidie op hypotheek-schulden* [online]. [cit. 2017-04-16]. URL: http://daskapital.nl/2015/01/imf_huurmarkt_nederland.html

⁹⁴ Ministersto financí ČR. *Makroekonomická predikce - leden 2017* [online]. [cit. 2017-04-16]. URL: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/makroekonomika/makroekonomicka-predikce/2017/makroekonomicka-predikce-leden-2017-27446>

⁹⁵ Prumysl.cz. *Studie: Do pěti let se Česká republika v žebříčku světové konkurenceschopnosti dostane mezi top 20 zemí* [online]. [cit. 2017-04-16]. URL: <http://www.prumysl.cz/studie-ceska-republika-se-v-zebricku-svetove-konkurenceschopnosti-dostane-mezi-top-20-zemi-do-peti-let/>

⁹⁶ Reflex.cz. *Referendum nanečisto: Pro odchod Česka z EU se vyjádřilo 80 procent hlasujících* [online]. [cit. 2017-04-07]. URL: <http://www.reflex.cz/clanek/anketa/72285/referendum-nanecisto-pro-odchod-ceska-z-eu-se-vyjadrilo-80-procent-hlasujicich.html>

5.1 Nieuwe mogelijkheden voor de onderlinge handel en andere economische samenwerking⁹⁷

In Nederland zijn de landbouw en levensmiddelenindustrie uiterst concurrerend. Op dit gebied lijkt er geen potentieel voor de Tsjechische uitvoer. Verder is er gezien het feit dat de Nederlandse economie zeer open is, is er meer aanbod dan vraag. Om een gat in de markt te vinden is het voor Tsjechische exporteurs belangrijk om bijvoorbeeld nauwere banden met Nederlandse klanten op te bouwen. Een andere optie is om deel te nemen aan Nederlandse beurzen. Hier kunnen veel zakelijke contacten gelegd worden. Verder ontstaat daarbij de mogelijkheid om de concurrentie beter te onderzoeken en eventueel om ervaringen uit te wisselen.

Het voorafgaande heeft verder uitgewezen dat ongeveer 3/4 het de Nederlandse BBP uit de dienstensector bestaat, waarin het vervoer en bankdiensten een hoofdrol spelen. Deze diensten staan in Nederland op een mondiaal niveau. Daarom is het onwaarschijnlijk dat de vraag naar diensten uit de Tsjechische Republiek zich zal ontwikkelen. Tegenwoordig is de dienstenuitwisseling samengesteld uit diensten die met het vervoer van verhandelde goederen in verband staan. Toch zijn er enkele veelbelovende gebieden, namelijk onderhoud en reparatie.

Voor Nederland is een kansrijke sector in Tsjechië de biovoeding. *“De biovoeding zit tegenwoordig in Tsjechië in de lift. Toch is het aandeel van bioproducten op de Tsjechische markt nog steeds laag. De grootste verkoopomzet is bij babyvoeding, melkproducten, fruit en groenten.”*⁹⁸ Verder is, zoals uit de voorafgaande informatie blijkt, de automobiellindustrie de sterkste en de meest dynamische industriële tak in Tsjechië. Daarom kan deze sector interessant voor leveranciers van onderdelen ervan zijn. *Andere kansen zitten in de bouwsector. “In 2017 zullen in Tsjechië 140 km snelwegen en 23,9 km wegen van de eerste klasse worden aangelegd. In het najaar worden er nieuwe tenders uitgeschreven voor 20 bouwwerken voor 64 miljard kronen.”*⁹⁹ Dit is een grote mogelijkheid en niet alleen als direct investering, maar ook als mogelijkheid op het gebied van dienstverlening in de bouwsector.

---

⁹⁷ BusinessInfo.cz. *Nizozemsko: Mapa oborových příležitostí - perspektivní položky českého exportu* [online]. [cit. 2017-04-18]. URL: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nizozemsko-mapa-oborovych-prilezitosti-18965.html>

⁹⁸ Flanderstrade.be. *Kansrijke sectoren* [online]. [cit. 2017-04-18]. URL: <https://www.flandersinvestmentandtrade.com/export/landen/tsjechi%C3%AB/kansrijke-sectoren>

⁹⁹ Flanderstrade.be. *Kansrijke sectoren* [online]. [cit. 2017-04-18]. URL: <https://www.flandersinvestmentandtrade.com/export/landen/tsjechi%C3%AB/kansrijke-sectoren>

In het algemeen zijn er nieuwe mogelijkheden voor de onderlinge handel te vinden in sectoren met een hogere toegevoegde waarde, zoals informatie- en communicatietechnologie (computersoftware, -programma's). Andere kansrijke sectoren omvatten apparatuur en technologie voor de bescherming van het milieu, bijvoorbeeld zuiveringsinstallaties voor afvalwater, eindproducten uit "life sciences"¹⁰⁰ inclusief biotechnologie en medische technologie. De vergrijzing van de bevolking, de toename van de levensverwachting en van chronische ziekten gaat gepaard met een toename in de vraag naar medische hulpmiddelen en ziekenhuisapparatuur, daaruit kan geconcludeerd worden dat daarin ook een groot potentieel voor de handel zit.

Gezien het hoge ontwikkelingsniveau van de nanotechnologie in Nederland en Tsjechië is dit ook één van de veelbelovende sectoren. Volgens het bedrijf Accenture zal de mondiale economie in 2035 dankzij de kunstmatige intelligentie met meer dan 3% per jaar groeien. Daarom is deze sector ook kansrijk voor de handelsoontwikkeling.¹⁰¹ Een andere sector met perspectief is het waterbeheer. Nederlanders hebben een grote knowhow op dit gebied wat tot een samenwerking kan leiden.

5.2 Duitsland en China als de grootste concurrenten

Het is onwaarschijnlijk dat er een verzwakking van de Duitse dominantie plaats zal vinden. In het geval van Tsjechië zal de samenwerking met Duitsland waarschijnlijk intensiveren. Er zijn toch pogingen om de territoriale structuur van de Tsjechische uitvoer te herstellen en om de afhankelijkheid van Duitsland te verkleinen. De officiële exportstrategie houdt rekening met andere landen, onder andere Mexico, Vietnam en Egypte.¹⁰² Hierdoor ontstaat de mogelijkheid tot samenwerking tussen Tsjechië en Nederland. Nederlanders zijn namelijk slimme handelaars en op dit gebied behoren ze tot de beste in de wereld. Hun voordeel is een sterke financiële achtergrond, zakelijke knowhow, wereldwijd opgebouwde netwerken en contacten in zowel ontwikkelde als

---

¹⁰⁰ Life sciences comprise the branches of science that involve the scientific study of living organisms such as microorganisms, plants, animals, and human beings – as well as related considerations like bioethics. Bron: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_life_sciences

¹⁰¹ Ministerstvo zahraničních věcí ČR. *Budoucnost umělé inteligence (a světové, nizozemské i české ekonomiky)* [online]. [cit. 2017-04-18]. URL:

http://www.mzv.cz/hague/cz/obchod_a_ekonomika/budoucnost_umele_inteligence_a_svetove.html

¹⁰² BussinesInfo.cz. *Exportní strategie ČR* [online]. [cit. 2017-04-19]. URL:

<http://www.businessinfo.cz/cs/zahranicni-obchod-eu/statni-podpora-exportu/exportni-strategie-cr.html>

ontwikkelingslanden. Veelbelovend lijkt dus de samenwerking tussen Nederlandse en Tsjechische bedrijven in de export naar derde landen. Een modeloplossing zou er als volgt uit kunnen zien: Tsjechische bedrijven zouden als onderaannemers voor Nederlandse toeleveranciers kunnen werken. Tsjechië zou dus geen directe exporteur zijn, de functie van hoofdexporteur zou door Nederland vervuld worden. De producten zouden uit Tsjechië naar Nederland geëxporteerd worden en daarna met de hulp van Nederlandse ondernemingen verder geëxporteerd. Dit zou de Tsjechische technische vaardigheid met de Nederlandse commerciële kennis kunnen combineren.

Op lange termijn mag er worden aangenomen dat de toestroom van goedkope goederen uit derde landen met lagere productiekosten zal dalen. Dit zal gebeuren wanneer deze landen aan de eigen groeiende vraag uit eigen bronnen beginnen te voldoen. Daarom is het waarschijnlijk dat landen als China in de toekomst niet zo dynamisch zullen groeien. Tegenwoordig wordt deze groei door de uitvoer gedreven. Dat de binnenlandse vraag in China groeit hoeft niet uit te komen, want in het land is vanwege zowel culturele als sociale redenen spaarzaamheid geworteld.

Conclusie

In de menselijke geschiedenis kan de moderne tijd als het “economische tijdperk” beschouwd worden door de zakelijke activiteiten die grote massa's betreffen. Het positieve dat de internationale handel de mensheid heeft gebracht, kan nooit worden onderschat en de geschiedenis heeft aangetoond dat de internationale bedrijfsactiviteiten bloeien wanneer er vrede tussen de naties bestaat. Zo kan internationale handel als symbool van heersende vrede, welvaart en algemeen welzijn van de mensheid worden gezien. Internationale handel is een van de meest belangrijke, maar ook de meest ingewikkelde gebieden van de wereldeconomie. Dit maakt van de internationale handel een bruikbaar onderzoeksveld.

In het eerste hoofdstuk werd met de basistermen, namelijk handel en buitenlandse handel, kennisgemaakt. Verder werden de twee belangrijkste handelstheorieën beschreven. De eerste daarvan is de liberalistische aanpak die tegenwoordig de leidende aanpak in de wereld is. Liberalisme leidt tot de opheffing van prikkels voor wederzijdse handel, dit in tegenstelling tot het protectionisme. Dit handelsbeleid streeft naar de bescherming van de binnenlandse economie tegen invloeden uit het buitenland. Beide onderzochte landen voeren tegenwoordig het liberalistische beleid uit, want ze zijn zich bewust van de voordelen die uit de internationale handel voortkomen. Als voorbeeld van de voordelen wordt vooral de verhoging van de uitvoer genoemd, wat is terug te vinden in het grotere productievolume. Het resultaat daarvan is verder in de daling van de werkloosheid in een land te vinden.

Verder werden de belangrijkste vormen van buitenlandse handel bepaald. De vier belangrijkste zijn de invoer, de uitvoer, de wederuitvoer en ten slotte de wederinvoer. Om een beter inzicht in de stroom van goederen te krijgen, werd de invoer en uitvoer van goederen verder vanuit het territoriale en goederenooipunt geanalyseerd. Verder werden bij de analyse de goederen volgens SITC in 10 secties onderverdeeld.

In mijn scriptie besteed ik speciale aandacht aan de basisinformatie over beide landen. In het tweede hoofdstuk werd Nederland behandeld. De geschiedenis van de Nederlandse buitenlandse handel begon al in de 16^e eeuw. Vanaf die tijd tot op heden blijft het land een belangrijke speler op het gebied van de internationale handel. Nu is Nederland na Duitsland de tweede grootste exporteur van de Europese Unie en de vijfde grootste exporteur ter wereld. Ook werd er op gewezen dat Nederland sterk gericht is op de

markten van de Europese Unie. Zoals eerder vermeld, gaat ongeveer 72% van de uitgevoerde goederen naar landen in de Europese Unie, waarvan slechts 6% naar de nieuw toetreden landen, waaronder Tsjechië. Nederland is een sterk ontwikkelde economie die vooral op de dienstensector is gebaseerd. De andere belangrijke sectoren zijn chemische industrie, machinebouw en voedingsmiddelenindustrie. Het volgende belangrijke gebied is de landbouw. De totale oppervlakte van de landbouwgrond is 1,84 miljoen ha en Nederland staat op de tweede plaats van de grootste exporteurs van landbouwproducten. Het land is verder een sterke speler op de bloemenmarkt. Het aandeel van Nederland is namelijk 60%. Uit dit feit kwam de hypothese voort dat deze sector de hoofdexportsector zal zijn.

Een belangrijk onderdeel van dit hoofdstuk was de analyse van de samenstelling van de Nederlandse uitvoer en invoer. Volgens de SITC-classificatie zijn de meest voorkomende Nederlandse geëxporteerde artikelen machines en vervoermaterieel, op de tweede plaats volgen chemische producten, daarna komen voedsel en levende dieren, minerale grondstoffen, andere gefabriceerde goederen, fabrikaten en tenslotte grondstoffen. Uit de importcijfers is gebleken dat de categorie van machines en vervoermaterieel ook een dominante positie inneemt, gevolgd door minerale grondstoffen, chemische producten, andere gefabriceerde goederen, fabrikaten, voedsel en levende dieren, en grondstoffen. Een andere belangrijk onderdeel van het onderzoek was de territoriale analyse van de buitenlandse handel van het land. Deze liet zien dat de belangrijkste uitvoerbestemming in het afgelopen jaar Duitsland was, gevolgd door België en Frankrijk. De belangrijkste exporteur naar Nederland is het aangrenzende Duitsland, op de tweede plaats stond België, gevolgd door China.

De nadere analyse liet verder zien, dat Nederland zeer open is. Er zijn minimale beperkingen voor importeurs en de wetgeving zorgt voor een gelijke behandeling van bedrijven.

Het derde hoofdstuk bespreekt parallel Tsjechië. De geschiedenis van de Tsjechische buitenlandse handel is heel anders dan die van Nederland. Toen het land na de Tweede Wereldoorlog een communistisch land werd, stortten de buitenlandse economische betrekkingen ineen. Nu is ook Tsjechië een stabiele en welvarende markteconomie binnen de EU. Tsjechië neemt in de internationale handel de positie van een kleine en open economie in. Net als die van Nederland, zorgt ook de Tsjechische wetgeving voor een gelijke behandeling van zakelijke subjecten en de importobstakels zijn voor de EU-leden

verwijderd. De industrie is vooral gericht op metallurgie, machinebouw, automobiel-, elektronica- en chemische productie, voedsel- en drankenverwerking, glas-, en geneesmiddelen-, textiel- en papierproductie. De belangrijkste pijlers van de Tsjechische industrie omvatten machinebouw, en metallurgische, chemische en voedingsmiddelenindustrie. Een aanzienlijk deel van de productie is voor de uitvoer bestemd. De samenstelling van de Tsjechische uitvoer en invoer stemt overeen met de industrie van het land. Het is niet verrassend dat de meerderheid van de verhandelde goederen wordt gevormd door de categorie van machines en vervoermaterieel. Het land heeft in dit gebied namelijk een eeuwenoude traditie. Het meest succesvolle onderdeel van deze sector is de automobielinindustrie. De meest geëxporteerde goederen zijn machines en vervoermaterieel, gevolgd door de groep van fabrikaten, op de derde plaats komen andere gefabriceerde goederen en daarna volgen chemische producten en verwante stoffen, voedsel en levende dieren, grondstoffen en minerale brandstoffen en smeermiddelen. Nederland staat op de 9e plaats van exportbestemmingen.

Volgens de importcijfers heeft de categorie van machines en vervoermaterieel ook het grootste volume, op de tweede plaats volgen fabrikaten, gevolgd door andere gefabriceerde goederen, chemische producten en verwante stoffen, daarna komen voedsel en levende dieren, minerale brandstoffen en smeermiddelen en grondstoffen. Ook bij Tsjechië werd de territoriale analyse uitgevoerd. Duitsland neemt als exportbestemming in de Tsjechische uitvoer ook de eerste plaats in, op de tweede plaats van de ranglijst van exportmarkten staat Slowakije, gevolgd door China. Ook voor Tsjechië is Duitsland de belangrijkste exporteur. Op de tweede plaats staat China en op de derde Polen. Nederland neemt de 8^e plaats in.

In het vierde hoofdstuk werd de analyse van export- en importbetrekkingen tussen Nederland en Tsjechië uitgevoerd. Aan het begin van het hoofdstuk werd de historische ontwikkeling van de onderlinge relaties besproken. Moderne zakelijke relaties tussen Tsjechië en Nederland zijn in de jaren dertig van de 20e eeuw begonnen. Toen werd er in Nederland een Bata schoenenfabriek gebouwd en in Tsjechië waren het beroemde Philips en Unilever actief. De Tweede Wereldoorlog heeft echter alles veranderd. Tsjecho-Slowakije kwam onder de Sovjetoverheersing en Nederland bleef aan de andere kant van het IJzeren Gordijn. Dit had een sterke invloed op de economische samenwerking, die in deze periode achterbleef. Na de Fluwelen Revolutie is de economische samenwerking hersteld en vandaag de dag zijn de landen belangrijke zakelijke partners. De laatste

historische mijlpaal die de onderlinge handelsbetrekkingen heeft beïnvloed, was de toetreding van Tsjechië tot de Europese Unie. In het eerste jaar na de toetreding was er een toename van vooral de invoer uit Nederland. In de daaropvolgende jaren vertraagde de groei aanzienlijk als gevolg van de economische crisis. Op dit moment is de handel terug op het niveau van de jaren voor de crisis en de invoer en uitvoer blijven groeien. De verwachting is dat deze trend in de komende jaren blijft voortduren.

Uit de analyse van de Nederlandse uitvoer naar Tsjechië is gebleken dat de belangrijkste verhandelde goederen machines en vervoermaterieel zijn, gevolgd door chemische producten en fabrikaten. Vervolgens komt voeding en levende dieren. Hierna volgt diverse gefabriceerde goederen, minerale brandstoffen, dranken en tabak. Op de voorlaatste plaats staan oliën, vetten en wassen gevolgd door de niet elders genoemde goederen. De vooronderstelling dat de landbouwproducten de belangrijkste exportproducten zullen zijn, die aan het begin vastgesteld werd, bleek daarom niet juist. Als we zouden speculeren over de mogelijke oorzaak, kan dit verklaart worden door het feit, dat deze exportgroep aan een korte levensduur onderworpen is. Daarom zijn de aangrenzende landen vaak belangrijker exporteurs.

De meest geëxporteerde goederen uit Tsjechië naar Nederland zijn ook in dit geval machines en vervoermaterieel. Op de tweede plaats staan fabrikaten gevolgd door chemische producten, voeding en levende dieren. Daarnaast worden er relatief veel dranken en tabak geëxporteerd. Verder volgen diverse gefabriceerde goederen. De volgende exportgroep is grondstoffen, gevolgd door minerale brandstoffen. Op de voorlaatste plaats komt oliën, vetten en wassen. De minst uitgevoerde productgroep is niet elders genoemde goederen.

Tot slot is er ingegaan op de vraag wat de mogelijke toekomst van de handel tussen Tsjechië en Nederland is. Officiële prognoses zijn optimistisch. Bij gunstige omstandigheden kan de verwachte economische groei een rol spelen. Tot veelbelovende gebieden behoren bijvoorbeeld gebieden met een hogere toegevoegde waarde, zoals informatie- en communicatietechnologie. Verder zit er potentieel in medische hulpmiddelen en ziekenhuisapparatuur en ook in de nanotechnologie.

Resumé in het Tsjechisch

Hlavním cílem práce byla analýza importních a exportních vztahů mezi Nizozemskem a Českou republikou. První část práce seznamuje se základními termíny obchodu a mezinárodního obchodu. Jako i jeho funkcemi a druhy. Stěžejní část této diplomové práce se věnuje analýze importních a exportních vztahů mezi Nizozemskem a Českou republikou pomocí statistických dat. Z výsledků práce lze odvodit, že je vzájemný obchod zkoumaných zemí úzce propojen. Provedený výzkum dále potvrdil správnost předpokladu, že nejdůležitější složku českého exportu tvoří produkty strojírenství. V případě Nizozemska se tento předpoklad ukázal být jako mylný, i v případě Nizozemska jsou produkty strojírenství nejvíce exportovaným artiklem. Závěr práce se zabývá predikcí možného budoucího vývoje vzájemných obchodních vztahů zkoumaných zemí. Mezi faktory, které mohou v budoucnu pozitivně ovlivnit vzájemný obchod, můžeme přičíst optimistické oficiální ekonomické prognosy obou zemí či vzrůstající objem obchodu napříč světovými ekonomikami. Dále jsou zmíněny možné perspektivní obory k rozšíření obchodní spolupráce. Za všechny jmenujme například obchod se zdravotnickým vybavením, nanotechnologiemi nebo oblast informačních technologií.

Resumé in het Engels

The main aim of the thesis is to analyse the import and export relations between the Netherlands and the Czech Republic. The first part of the thesis introduces the basic terms of trade and international trade, as well as its functions and types. The main part of the thesis deals with the analysis of import and export relations between the Netherlands and the Czech Republic based on statistical data. The results has shown that the mutual trade of the countries is closely interconnected. The research also confirmed the correctness of the assumption that the most important component of the Czech export to the Netherlands are products of engineering. In case of the Netherlands this assumption has proved to be inaccurate. Also in case of the Netherlands are the most exported products the products of engineering. The very end of the thesis deals with the prediction of possible future development of the mutual trade relations. Among the factors that can positively affect the future trade are the optimistic official economic forecasts of both countries or the increasing volume of trade across global economies. There are also mentioned possible perspectives for expanding of the business cooperation. Among others were named for example trade in medical equipment, nanotechnology or information technology.

Lijst van bronnen

Bibliografie

BENEŠ, V. a kol.: *Zahraniční obchod*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2004. ISBN 80-247-0558-3.

ČERNOHLÁVKOVÁ, E., PLCHOVÁ, B. a kol.: *Zahraniční obchod*. Praha: Bankovní institut, a.s., 2005, 3. vydání. ISBN 80-7265-074-2.

EICHLER, J.: *Mezinárodní bezpečnost v době globalizace*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7376-540-0.

NEUMANN, P., ŤAMBERSKÝ, P., JIRÁNKOVÁ, M. *Mezinárodní ekonomie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3276-3

LCHOVÁ, B., JIRGES, T.: *Zahraniční obchod a národní hospodářství České republiky*. Praha: VŠE, 1993. ISBN 80-7079-867-X.

RENNER, Hans. *Česká republika a Nizozemsko, historie vzájemných vztahů*. 1.vyd. Praha: Paseka, 2002 ISBN 80-7106-487-4

SMITH, Adam. *Bohatství národů*. Vyd. Liberální institut, 2011. ISBN: 80-86389-15-4

SVATOŠ, Miroslav. *Zahraniční obchod teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing a.s., 2009. ISBN: 978-80-247-2708-0.

THEIR, Robert. *Storm and Silence*. Vydáno autorem v elektronické podobě, 2016. ISBN: 978-30-005-1351-0

ŽÍDEK, L.: *Transformace české ekonomiky (1989-2004)*. Praha: C. H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-922-X.

Internetbronnen

Aktuálně.cz. *Stále více Čechů pracuje ve službách. Nové porovnání států* [online]. 2014 [cit. 2017-04-15]. URL: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/stale-vice-cechu-pracuje-ve-sluzbach-nove-porovnan-i-zemi/r~26edc4e2635011e49e4b0025900fea04/?redirected=1490540338>

BussinessInfo.cz. *Nizozemsko: Mapa oborových příležitostí - perspektivní položky českého exportu* [online]. [cit. 2017-04-18]. URL: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nizozemsko-mapa-oborovych-prilezitosti-18965.html>

BussinessInfo.cz. *Nizozemsko: Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu* [online]. [cit. 2017-02-21]. URL: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nizozemsko-zakladni-podminky-pro-uplatneni-ceskeho-18966.html#sec5>

BussinessInfo.cz. *Exportní strategie ČR* [online]. [cit. 2017-04-19]. URL: <http://www.businessinfo.cz/cs/zahranicni-obchod-eu/statni-podpora-exportu/exportni-strategie-cr.html>

BusinessInfo.cz *Nizozemsko: očekávaný vývoj v teritoriu*, verze 2016 [online], [cit. 2017-02-10]. URL: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nizozemsko-ocekavany-vyvoj-v-teritoriu-18970.html>

BussinessInfo.cz. *Bývalý význam a koloniální rozpětí Nizozemska je pryč, ne ale v EU* [online]. [cit. 2017-04-03]. URL: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/byvaly-vyznam-a-kolonialni-rozpeti-nizozemska-je-pryc-ne-ale-v-eu-87967.html>

BusinessInfo.cz. *Nizozemsko: Ekonomická charakteristika země*, verze 2016 [online], [cit. 2017-02-12]. URL: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nizozemsko-ekonomicka-charakteristika-zeme-18964.html>

BussinesInfo.cz. *Investment Climate* [online]. [cit. 2017-04-13]. URL: <http://www.businessinfo.cz/en/articles/text-investment-climate-8261.html>

BussinesInfo.cz. *Zahraniční obchod opět míří k rekordu* [online]. [cit. 2017-04-14]. URL: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/zahranicni-obchod-opet-miri-k-rekordu-70231.html>

Centraal Bureau voor de Statistiek. *International trade; import- and export according SITC(3 digit), country (groups)* [online], 2017 [cit. 2017-20-03].
Beschikbaar op: <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLEN&PA=7137ENG&D1=0-2&D2=1,48,55,101,117,125,169,231,291,331&D3=0-2&D4=>

Centraal Bureau voor de Statistiek. *Dutch export of goods strongly EU oriented* [online]. [cit. 2017-02-27].

URL: <http://www.cbs.nl/en-GB/menu/themas/internationalehandel/publicaties/artikelen/archief/2013/2013-06-25-infographic-i-h.htm>

Centraal Bureau voor de Statistiek. *More focus on Dutch exports to non-EU countries* [online]. [cit. 2017-02-27].

URL: <https://www.cbs.nl/en-gb/news/2016/20/more-focus-on-dutch-exports-to-non-eu-countries>

Centraal Planbureau. *Centraal Economisch Plan 2017* [online]. [cit. 2017-04-16]. URL: <https://www.cpb.nl/publicatie/centraal-economisch-plan-2017>

Central Intelligence Agency. *The World Factbook* [online]. [cit. 2017-03-31]. URL: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ez.html>

Czech.cz. *Hlavní pilíře českého průmyslu* [online]. [cit. 2017-04-03]. URL: <http://www.czech.cz/cz/Podnikani/Ekonomicka-fakta/Hlavni-pilire-ceskeho-prumyslu>

Czech.cz. *Vývoj české ekonomiky* [online]. [cit. 2017-04-03]. URL: <http://www.czech.cz/cz/Podnikani/Ekonomicka-fakta/Vyvoj-ceske-ekonomiky>

CzechInvest. *Business in the Czech Republic* [online]. [cit. 2017-04-07]. URL: <http://www.czechinvest.org/en/business-in-the-czech-republic>

České noviny. *Podíl výroby zelené energie na spotřebě elektřiny se v ČR nemění* [online]. [cit. 2017-04-16]. URL: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/podil-vyroby-zelene-energie-na-spotrebe-elektriny-se-v-cr-nemeni/1415398>

Český statistický úřad. *Dlouhodobý vývoj zahraničního obchodu – bilance*. [on-line]. [cit. 2017-03-05]. URL:

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=VZO4013UC&razeni=ua&kapitola_id=27.

Český statistický úřad. *Statistika&My. V čem je české zemědělství jiné* [online]. 2016 [cit. 2017-04-03]. URL: <http://www.statistikaamy.cz/2014/07/v-čem-je-ceske-zemedelstvi-jine/>

Český statistický úřad, *Statistika&My. Vývoj českého průmyslu za posledních 10 let* [online]. 2016 [cit. 2017-04-03]. URL: <http://www.statistikaamy.cz/2016/01/vyvoj-ceskeho-prumyslu-za-poslednich-10-let/>

Český statistický úřad. *Databáze zahraničního obchodu v přeshraničním pojetí* [online]. [cit. 2017-04-14]. URL: <https://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

Český statistický úřad. *Rok 2016 přinesl pozitivní ekonomické výsledky* [online]. [cit. 2017-04-18]. URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/rok-2016-prinesl-pozitivni-ekonomicke-vysledky>

Český statistický úřad. *Makroekonomika* [online]. [cit. 2017-03-30]. URL: <https://www.czso.cz/documents/10180/32961688/370002160805.pdf/e975763b-77a4-453d-bbd4-5f2023f15627?version=1.0>

De Nederlandsche Bank. *Balance of payments- T12.1.* [online], [cit. 2017-02-20]. URL: <https://www.dnb.nl/en/statistics/statistics-dnb/balance-of-payments-and-international-investment-position/index.jsp>

Digischool. *David Ricardo* [online] [cit. 2017-01-04] URL: <http://wp.digischool.nl/economie/oefenen/bekende-economen/david-ricardo/>

Eurostat Statistics Explained. *Standaardclassificatie voor de internationale handel (SITC)* [online]. 2013 [cit. 2017-01-04] URL: [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Standard_international_trade_classification_\(SITC\)/nl](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Standard_international_trade_classification_(SITC)/nl)

Flanderstrade.be. *Kansrijke sectoren* [online]. [cit. 2017-04-18]. URL: <https://www.flandersinvestmentandtrade.com/export/landen/tsjechi%C3%AB/kansrijke-sectoren>

Flanderstrade.be. *Zakendoen in Tsjechië* [online]. [cit. 2017-04-13]. URL: <https://www.flandersinvestmentandtrade.com/export/landen/tsjechi%C3%AB/zakendoen-tsjechi%C3%AB>

Ministerie van Buitenlandse Zaken [online]. [cit. 2017-05-01]. URL: http://www.minbuza.nl/binaries/content/assets/ecer/ecer/import/hof_van_justitie/nieuwe_hofzaken_inclusief_verwijzingsuitspraak/2016/c-zakenummers/c-284-16-verwijzingsbeschikking-nl.pdf

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Seznam platných mezinárodních smluv s Českou republikou* [online]. [cit. 2017-04-03]. URL: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/nizozemsko/smlouvy/index.html

Ministerstvo financí ČR. *Makroekonomická predikce - leden 2017* [online]. [cit. 2017-04-16]. URL: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny->

sektor/makroekonomika/makroekonomicka-predikce/2017/makroekonomicka-predikce-leden-2017-27446

Ministerstvo zahraničních věcí ČR. *Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu* [online]. [cit. 2017-02-21]. URL: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/nizozemsko/ekonomika/zahranicni_obchod_zeme.html

Ministerstvo zahraničních věcí ČR. *Budoucnost umělé inteligence (a světové, nizozemské i české ekonomiky)* [online]. [cit. 2017-04-18]. URL: http://www.mzv.cz/hague/cz/obchod_a_ekonomika/budoucnost_umele_inteligence_a_svetove.html

Nederlandse encyclopedie [online]. 2017 [cit. 2017-01-03]. URL: <http://www.encyclo.nl/begrip/handel>

OECD Better Life Index. *Netherlands* [online], [cit. 2017-02-06]. URL: <http://www.oecdbetterlifeindex.org/countries/netherlands/>

Oenergetice.cz. *Těžba ropy a zemního plynu v České republice. Historie a současnost.* [online]. [cit. 2017-04-15]. URL: <http://oenergetice.cz/ropa/tezba-ropy-a-zemniho-plynu-v-ceske-republice-historie-a-soucasnost/>

Oil & Gas Security. *The Netherlands* [online], [cit. 2017-02-21]. URL: <http://www.iea.org/publications/freepublications/publication/Oil&GasSecurityNL2012.pdf>

Overheid.nl. *Wet- en regelgeving* [online]. [cit. 2017-04-23]. URL: <http://wetten.overheid.nl/BWBV0006082/2010-12-01>

Prumysl.cz. *Studie: Do pěti let se Česká republika v žebříčku světové konkurenceschopnosti dostane mezi top 20 zemí* [online]. [cit. 2017-04-16]. URL: <http://www.prumysl.cz/studie-ceska-republika-se-v-zebricku-svetove-konkurenceschopnosti-dostane-mezi-top-20-zemi-do-peti-let/>

Port of Rotterdam. *Facts & figures about the port* [online], [cit. 2017-02-20]. URL: <https://www.portofrotterdam.com/en/the-port/facts-figures-about-the-port>

Port of Rotterdam. *Port Statistics 2015* [online], [cit. 2017-02-20]. URL: <http://www.portofrotterdam.com/en/Port/port-statistics/Documents/Port-statistics-2015.pdf>

Reflex.cz. *Referendum nanečisto: Pro odchod Česka z EU se vyjádřilo 80 procent hlasujících* [online]. [cit. 2017-04-07]. URL: <http://www.reflex.cz/clanek/anketa/72285/referendum-nanecisto-pro-odchod-ceska-z-eu-se-vyjadrilo-80-procent-hlasujicich.html>

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. *Do's-and-don'ts in Tsjechië* [online]. [cit. 2017-04-13]. URL: <http://www.rvo.nl/onderwerpen/internationaal-ondernemen/landenoverzicht/tsjechi%C3%AB/dos-and-donts>

Staatsschuldmetr. [online]. [cit. 2017-04-17]. URL: <http://www.destaatsschuldmetr.nl/>

Transparency International. *Corruption Perceptions Index 2016* [online]. 2016 [cit. 2017-04-06]. URL: http://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2016

Transparency International. *Country* [online]. [cit. 2017-04-06]. URL: Transparency International. Corruption by country [on-line] 2017. [2017-20-03] URL: <http://www.transparency.org/country>

The World Factbook. *Central Intelligence Agency* [online]. 2016 [cit. 2017-02-10]. URL: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/nl.html>

The World Bank. *GDP ranking*, [online], [cit. 2017-02-05]. URL: <http://data.worldbank.org/data-catalog/GDP-ranking-table>

Transparency International. *Corruption Perceptions Index 2016* [online]. 2016 [cit. 2017-03-31]. URL: http://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2016

Unium.cz. *Terciární sektor v ČR* [online]. [cit. 2017-04-16]. URL: <http://www.unium.cz/materialy/0/0/terciarni-sektor-v-cr-m34475-p3.html>

Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid. *Nederland handelsland: het perspectief van de transactiekosten* [online], [cit. 2017-03-21]. URL: <https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2003/01/30/nederland-handelsland-het-perspectief-van-de-transactiekosten>

Wikipedia. *Ekonomika Česka* [online]. 2017 [cit. 2017-03-25]. URL: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ekonomika_%C4%8Ceska

Wikipedia. *Hydrocarbon* [online]. [cit. 2017-04-21]. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Hydrocarbon>

Wikipedia. *Ekonomika Česka* [online]. [cit. 2017-04-15]. URL: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ekonomika_%C4%8Ceska

Lijst van grafieken en tabellen

Tabel 1 Nederlandse invoer, uitvoer en saldo in SITC

Tabel 2 Buitenlandse handel van Nederland met belangrijkste handelspartners

Tabel 3 Tsjechische invoer, uitvoer en saldo in SITC

Tabel 4 Buitenlandse handel van Tsjechië met belangrijkste handelspartners

Tabel 5 Belangrijkste Nederlandse exportgoederen

Tabel 6 Belangrijkste Tsjechische exportgoederen

Grafiek 1 Buitenlandse handel tussen Tsjechië en Nederland

Grafiek 2 Handel in diensten Nederland-Tsjechië

Grafiek 3 Nederlandse uitvoer naar Tsjechië

Grafiek 4 Nederlandse uitvoer naar Tsjechië

Grafiek 5 Tsjechische uitvoer naar Nederland

Grafiek 6 Tsjechische uitvoer naar Nederland

Bijlage: SITC verdeling

0 Voeding en levende dieren

0 Voeding en levende dieren

Omvat de volgende SITC-divisies:

00 Levende dieren, m.u.v. dieren bedoeld bij afd. 03

01 Vlees en vleesproducten

02 Zuivelproducten en eieren

03 Vis, schaal- en weekdieren en bereidingen daarvan

04 Granen en graanproducten

05 Groenten en fruit

06 Suiker en suikerwerken, honing

07 Koffie, thee, cacao, specerijen en fabrikaten daarvan

08 Veevoeder, m.u.v. niet gemalen granen

09 Bereide voedingsmiddelen, n.a.g.

1 Dranken en tabak

1 Dranken en tabak

Omvat de volgende SITC-divisies:

11 Dranken

12 Tabak en tabaksfabrikaten.

2 Grondstoffen, niet eetbaar, behalv...

2 Grondstoffen, niet eetbaar, behalve brandstoffen

Omvat de volgende SITC-divisies:

21 Ongelooide huiden en vellen

22 Oliehoudende zaden en vruchten

23 Ruwe, synthetische en geregenereerde rubber

24 Kurk en hout

25 Papierstof en papierafval

26 Textielvezels, textielafval en lompen

27 Natuurlijke meststoffen en ruwe minerale producten

28 Metaalertsen en metaalafvallen

29 Andere ruwe dierlijke en plantaardige producten.

3 Minerale brandstoffen, smeermiddelen

3 Minerale brandstoffen, smeermiddelen e.d. producten.

Omvat de volgende SITC-divisies:

32 Steenkool, cokes en briketten

33 Ruwe aardolie en aardolieproducten

34 Aardgas en industriegas

35 Elektrische energie.

4 Dierlijke en plantaardige oliën en vetten

4 Dierlijke en plantaardige oliën en vetten.

Omvat de volgende SITC-divisies:

41 Dierlijke oliën en vetten

42 Plantaardige vette oliën

43 Was; mengsels en bereidingen van oliën en vetten, niet geschikt voor menselijke consumptie n.a.g.

5 Chemische producten

5 Chemische producten.

Omvat de volgende SITC-divisies:

51 Organische chemische producten

52 Anorganische chemische producten

53 Kleur-, looi- en verfstoffen

54 Medicinale en farmaceutische producten

55 Etherische oliën, parfumerieën, zeep- en reinigingsmiddelen

- 56 Kunstmatige meststoffen
- 57 Kunststof in primaire vormen
- 58 Werken van kunststof n.a.g.
- 59 Andere chemische producten, n.a.g.

6 Fabrikaten, hoofdzakelijk gerang...

- 6 Fabrikaten, hoofdzakelijk gerangschikt volgens de grondstoffen
- Omvat de volgende SITC-divisies:
- 61 Leder en -waren, bereide pelterijen
- 62 Rubberwaren, n.a.g.
- 63 Kurk- en houtwaren, behalve meubelen
- 64 Papier, karton en artikelen
- 65 Garen, weefsels e.d.
- 66 Fabrikaten van niet-metaalhoudende mineralen, n.a.g.
- 67 IJzer en staal
- 68 Non-ferrometalen
- 69 Metaalwaren, n.a.g.

7 Machines en vervoermaterieel

- 7 Machines en vervoermaterieel
- Omvat de volgende SITC-divisies:
- 71 Generatoren en motoren
- 72 Gespecialiseerde machines
- 73 Machines voor metaalbewerking
- 74 Diverse machines, n.a.g.
- 75 Kantoor- en automatische gegevensverwerkende machines
- 76 Toestellen voor telecommunicatie en voor opnemen en weergeven van geluid
- 77 Elektrische apparaten, n.a.g.
- 78 Voertuigen voor wegvervoer
- 79 Ander vervoermaterieel.

8 Diverse gefabriceerde goederen

- 8 Diverse gefabriceerde goederen
- Omvat de volgende SITC-divisies:
- 81 Geprefabriceerde bouwwerken, sanitaire artikelen, installaties voor centrale verwarming en verlichtings-toestellen n.a.g.
- 82 Meubelen en toebehoren, artikelen voor bedden en dergelijke artikelen.
- 83 Reisartikelen, handtassen en dergelijke bergingsmiddelen.
- 84 Kleding en toebehoren
- 85 Schoeisel
- 87 Instrumenten en apparaten voor beroepsuitoefening, wetenschap, n.a.g.
- 88 Apparaten en benodigdheden voor fotografie, optiek e.d.; uurwerken
- 89 Diverse fabrikaten, n.a.g.

9 Niet afzonderlijk genoemde goederen

- 9 Niet afzonderlijk genoemde goederen
- Omvat de volgende SITC-divisies:
- 93 Boordprovisie en benodigdheden voor schepen en vliegtuigen en goederen niet elders gerangschikte goederen.
- 96 Niet in circulatie zijnde munten, behalve gouden munten
- 97 Niet-monetair goud.¹⁰³

---

¹⁰³Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek. [online]. [cit. 2017-05-01].

URL: <http://www.cbs.nl/>

Anotace

Jméno autora: Aneta Bittnerová

Název katedry a fakulty: Katedra nederlandistiky FF UP v Olomouci

Název diplomové práce: Analyse van de handel en export- en importbetrekkingen tussen Nederland en de Tsjechische Republiek

Název diplomové práce v angličtině: Analysis of trade and export and import relations between the Netherlands and the Czech Republic

Název diplomové práce v češtině: Analýza obchodu a exportních a importních vztahů mezi Nizozemskem a Českou republikou

Vedoucí magisterské práce: Drs. Bas Hamers, M.A.

Počet znaků (včetně mezer): 109 232

Počet stran: 76

Počet příloh: 1

Počet titulů použité literatury:

a) literární zdroje: 10

b) internetové zdroje: 64

Klíčová slova: obchod, import, export, Nizozemí, Nizozemsko, Česká republika, vývoz, dovoz, analýza

Krátká charakteristika: Tématem práce je analýza obchodu a exportních a importních vztahů mezi Nizozemskem a Českou republikou. První část práce je věnována stručné definici obchodu a jeho historii v obou zemích. Stěžejní část práce se zaměřuje na analýzu exportních a importních vztahů mezi oběma zeměmi, jejímž cílem je mimo jiné potvrdit nebo vyvrátit předpoklad o nejčastějších vývozních/dovozních artiklech stanovených v úvodu práce. Závěr práce je věnován krátkému zamyšlení nad možným budoucím vývojem obchodu mezi těmito zeměmi.